

МОЛОДА УКРАЇНА

Канадійське видання

Молода Україна

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ

Рік 3

СІЧЕНЬ

1953

Ч. 1 (8)

К. Бульдин — Віолончелістка (Деталь з горельєфа "Тріо")

ТОРОНТО

TORONTO

МОЛОДА УКРАЇНА

Журнал

Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ)

Редагує: Колегія

Головний редактор Б. Олександрів

Заступник гол. редактора М. Дальний

Адміністратор І. Дубилко

В справах редакційних та адміністраційних писати на адресу:

MOLODA UKRAINA

191 Lippincott St., Toronto, Ont., Canada

**ПЕРЕДПЛАТА "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"
В США І КАНАДІ:**

12 чисел \$3.00

6 чисел 1.50

3 числа 1.00

Ціна окремого числа — 30 центів.

Редакція застерігає собі право скорочувати статті й правити мову. —
Статті, підписані авторами, не завжди висловлюють погляди чи становище
редакції.

MOLODA UKRAINA

Published by

The Ukrainian Democratic Youth Association

Editor: B. Olexandriw

Correspondence should be addressed to:

MOLODA UKRAINA

191 Lippincott St., Toronto, Ont., Canada

Адреса американського видання "Молодої України":

MOLODA UKRAINA

P.O. Box 49

Peter Stuyvesant Sta.

New York, N.Y., U.S.A.

Представництва "Молодої України" закордоном:

В Австралії:

Olga Odlyha

Box 933 H. G. P. O.

Adelaide, S. Australia

У Великобританії:

Andrij Bondarenko

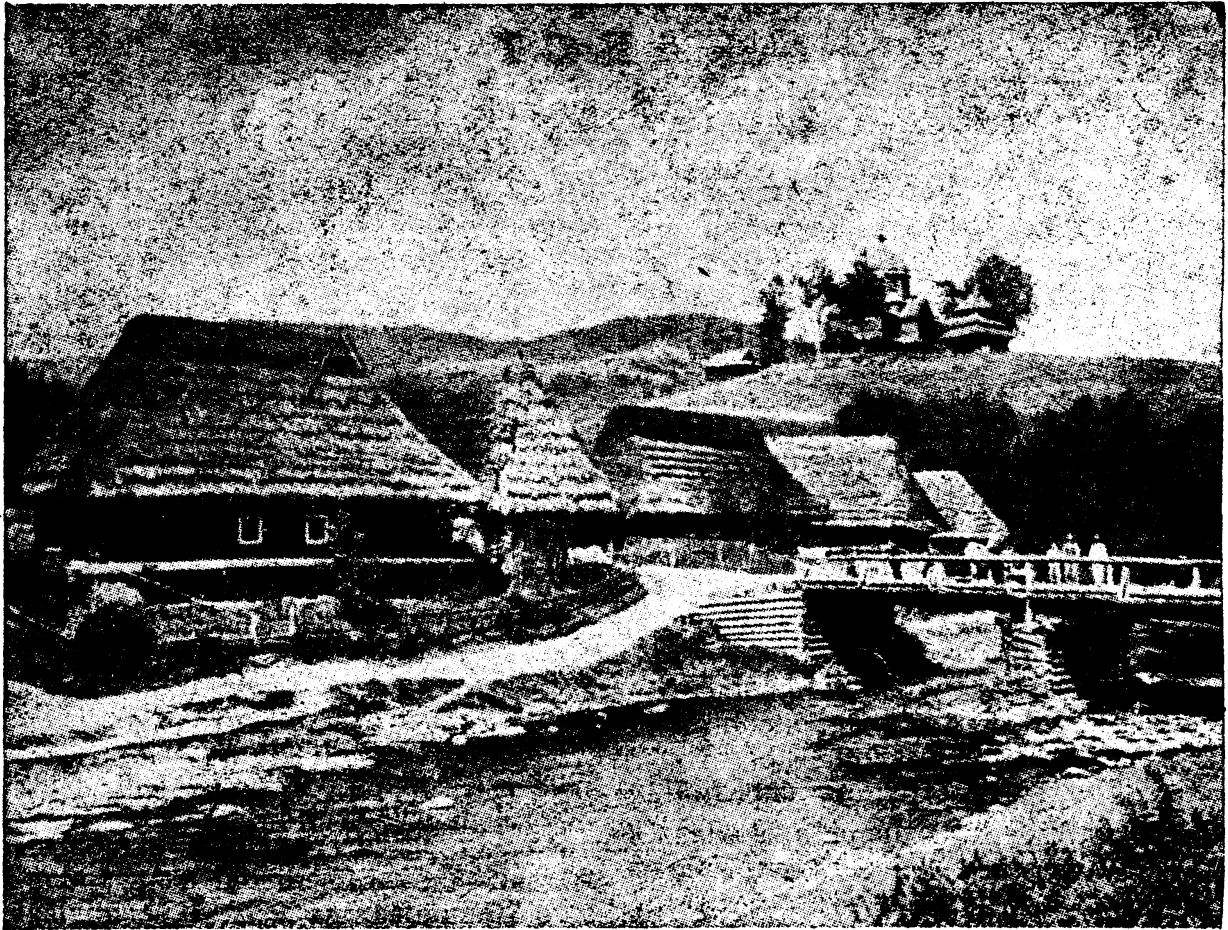
123 High St. Notting Hill Gate

London, W. 11, England

В Бельгії:

P. Wlasenko

34 Rue Hamaide Hautrge — Etat (Hainaut) Belgique

Наша Батьківщина

У горах Карпатах...

ЗІ ЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА ЛІВИЦЬКОГО

в річницю Проголошення Самостійности й Соборности

Український народ — своїм не-
впинним спротивом у всіх ділян-
ках життя, діями революційного
підпілля та боротьбою героїчної
Повстанської Армії так проти не-
давніх гітлерівсько-німецьких, як
і проти московсько-більшевиць-
ких окупантів — довів перед усім
світом, що він бореться проти
ворога свободи за відновлення
самостійної соборної України і за
встановлення в ній справедливого
народоправного ладу.

В глибокій пошані і з подивом
схиляю голову перед многотра-
дальним, але незломним Народом
Українським і пересилаю, в імені
Державного Центру Української
Народної Республіки, в цей день
свята Української Державности,

сердечний, гарячий привіт усьо-
му українському громадянству на
Батьківщині, борцям революцій-
ного підпілля та нашим героїч-
ним повстанцям, а також усій
українській еміграції, розкиданій
по різних країнах світу. Закли-
каємо українське громадянство
на Батьківщині гідно перетривати
грізні часи ворожої окупації та
ощаджувати народні сили й кров,
доки прийде слухна хвилина на
вирішальний, всенародний здвиг
проти ворога, що запосів нашу
землю...

Віримо, що спільними зусилля-
ми всіх українських патріотів, з
поміччю Всемогутнього Господа
Бога, досягнемо нашу мету...

Андрій Лівицький

ГРИГОРІЙ КОСИНКА

ФАВСТ

Від Редакції. Друкуємо тут маловідоме оповідання Гр. Косинки — “Фавст”. Оповідання автор не закінчив, бо знав, що в советських умовах воно, не надається до друку. Ідеї, піднесені в оповіданні, були найглибшим змістом переконань Гр. Косинки. І за ці переконання його й було розстріляно в середині грудня 1934 р.

Коли догоратиме у віках остання зоря, — горітиме моя мисль і страждання, а на чорній смузі неба кривавими літерами спалахнуть пророчі Франкові слова:

Народе мій, замучений, розбитий,
Мов паралітик той на роздоріжжі,
Людським призи́рством, ніби
струпом, вкритий!..

В імені твоєму, Фавсте з Поділля, я пишу ці рядки. Хай наступні покоління згадають твоє ім'я велике, хай на коліна стануть перед стражданнями твоїми.

Дорогий мені, до болю рідний, Фавсте! Ти не знаєш, зрозуміла річ, таких слів страшних, як “народня трагедія”, — чужі й незрозумілі тобі слова ці. Ти — до примітиву простий. Адже перед своєю смертю — короткою і страшною — ти зумів тільки намалювати в камері ч. 12 маленьку труну з хрестиком і видряпати під тією труною — нігтем на стіні — своє ім'я і прізвище: “Прокіп Конюшина”. Ось і все.

...Тоді саме Різдвяні ночі клепає мороз, коли до нашої камери перевели з тюремної “секретки” Конюшину: з обличчя був сивий, схожий на Фавста, що його звикли бачити у виставах оперових театрів.

Губи Конюшині спухли, він ловив і ковтав тепле й важке повітря камери, а сам робив тремтячими руками дивні рухи, ніби збирався шагнути у якусь безодню...

Махлюватий селяк, він підозріло оглядав усіх присутніх, до всіх ласкаво посміхався, шептав щось, а да-

лі несподівано сів на краєчок нар і голосно, під регіт присутніх, заявив:
— Диви, от історія! І тут люди є, га?..

Камера, повторюю, зустріла слова Конюшини сміхом: уперше, вирішили всі, довелося людині познайомитися з тюрмою.

Офіцер Кленцов, що любив був залякувати таких новаків, пильно оглянув Конюшину з усіх боків, іронічно скривив рота і суворо, допитливо звернувся до Конюшини:

— Бандит?..

Конюшина мовчав. Тоді офіцер, не стримуючи більше сміху, сказав до всіх присутніх у камері:

— Фавста привелі. Посідім більше — Гете увідім... А всьо такі, парнішка, за якіє грехі тебе в нашу камеру прігнали, а?

Конюшина не поспішав відповідати, він звів стомлені очі на згорбленого Кленцова, на всіх, і несподівано запитав офіцера з ноткою злоби:

— Хіба тобі не однаково?

З кутка, недалеко вікна, пролунав хриплий бас:

— Правильно. Молодець Фавст. Так і треба одказувати... Він же тебе не питає, чого ти погони згубив? — визвірився до Кленцова той такий хриплий голос з кутка.

Кленцов в'їдливо огризнувся, але його ніхто не підтримав. Правда, усім до вподоби було нове прізвище, що його дав Конюшині Кленцов: “Фавст”. То нічого, що сам Конюшина не розумів, до чого воно — прізвище таке. Про великого Гете він теж уперше чув у камері...

Фавст з Поділля не знав ще, чи сміються тут з його махляюватости і вбогости, чи такі підтримують проти Кленцова, — тоді ще раз обвів усіх своїми великими, сірими очима — побачив глузливу усмішку на устах Кленцова, але все таки вирішив чомусь, що такі підтримують його, Фавста з Поділля.

Урочисто витяг з кишені засмаль-

цьованого кисета, поклав його на білі, латками вкриті штани, добродушно засміявся:

— Курить, хай дома не журяться, — сказав він. — Добре тут у вас, ая... Так добре, що й сказати не можу: тепло, затишно, а головне — люди є... Там, де був я..

І він раптом замовк.

— До віку б гадам таке добро! — вихопився з кутка той таки голос, що підтримував-був Конюшину проти Кленцова. Фавст здивовано підвів очі: чи не сказав він якоїсь дурниці? Здається, що — ні, але краще йому не цвенькати, бо тюрма — сам знає — не любить дуже балакучих... Тоді здалека, з характерною і притаманною лише селянам дипломатією, почав був виправдуватися:

— Ая. У вас, кажу, тому добре, що — тепло, нари є...

— ...С-сш. Як він мені болить! Проклятий, як він мені болить. Пся крев, пся мать, занімії.

По камері бігав у валянках невідомий Фавстові чоловік, з походження і вимови, видно було, поляк, і все лаяв свої зуби, спльовуючи раз-у-раз ріденьку слину з рота.

Коли пан Яцьківський — так звали його — зупинився навпроти Фавста й попросив скрутити йому цигарку, то Фавст щиро почав йому раяти:

— Ая, зуби? Знаю. Це якби самого первак, а тоді намочити махорки з папороттю й закласти на той пенёк — повірте, одразу заніміє. Я знаю.

Яцьківський образився:

— Цо? Заніміє? Ти краще, хлопче, порадь це своєму батькові, розумієш? Маєш його? Заніміє.

Але Конюшина не бачив, здавалося, нічого образливого: порада була, як порада. Йому навіть зробилося трохи смішно, що такий плюгавий панок у валянках, а диви — настовбурчився, розсердився і гасає по камері з кутка в куток. Знизивши плечима, Конюшина мимоволі задивився на цього гонорового панка.

А треба знати, що пан Яцьків-

ський був із своїм гонором за втіху для всієї камери: конфедератка, австрійська шинеля з білими орлами, бундючні вуса, а вже гонору того, що тільки в'їдливий Кленцов міг його збити, жартуючи:

— У пана Яцьківського, — казав він серйозно, — воша теж дурно не лізе... Чому, поспитаєте? Вона завжди шукає історичні межі, що їх позбулися поляки...

Яцьківський, зрозуміла річ, люто лаявся на такі слова, але хіба можна зупинити Кленцова?

— ...пан Яцьківський, — не звертаючи уваги на лайку, говорив Кленцов, — найбільше тужить і журиться за блискучим минулим Стефана Баторія... А щодо вошей, то я на власні вуха чув, як він запитував одну бльондинку: з якого воеводства, пані? З Бельведеру?..

Це, повторюю, була між іншим побутова дрібничка, не варта серйозної уваги, бо сварилися ми день-у-день разів п'ять-шість, коли говорили на такі гострі теми. Я занотую цю дрібничку тому, щоб колись намалювати образ Кленцова, як носія великодержавного шовінізму.

Пізніше, коли Фавст спав поруч мене, йому на світанку, — розповідав, — снилися сади у білому цвіту і зелене Поділля... — Весна, — казав, — часто сниться мені.

Ми тлумачили ті сні його так, що швидко Фавстові ходити за плугом, швидко йому боронувати поле, бо коли сниться тобі щось зелене, то річ ясна — жити будеш. І село казав, снилося: тліло в диму, наміткою білою з вишневого цвіту вкривалося, а коли додивлятися до тієї намітки, то пахла йому — рілля, заплонна на пар; вона пахла, здавалося, торішнім гноем... І птиця у високому небі кричала.

— Такий сон, — говорив мені Фавст: — Що він має визначати?

Я, пам'ятаю, не відповів тоді Фавстові, бо з цікавістю прислухався до розмови Маламета з паном Яцьківським:

— У тебе болит зуб, — говорив Маламет, — я нічево, не протес-

тую... Пусть, у кожного своя болінь. Но когда в меня острый коліт, когда с меня кров капает, когда... — и ти ругаєш. Я, как я должен?..

— Кумедія, їй-богу, — широко, по-селянському, сказав мені Фавст: — Мені такий сон миленький наснився, а вони — за парашу гризуться...

... — Піднімайсь!

У глухих коридорах свистять вартові, брязкають ключами, а прославлений на всю тюрму Сторожук благословляє матюком Христа і нас усіх ... Заспана камера встає, кидає жужмом постіль по кутках і, прокашлюючись, стає по-військово-му у дві лави, був такий звичай — вибити в арештанта дух протесту, звести його бодай до образу Конончука, що давно вже втратив образ людський.

(Де кілька слів про Конончука)

Це — темне і вбоге село, село, яке підписує собі акти обвинувачення трьома хрестиками, а вже пізніше, в тюрмі, падає додолу на коліна, коли побачить кришку хліба; нужна на такому Конончукові така велика і плідна, що здається іноді, ніби його тіло навмисне засіяло висівками — вошами; тіло схоже на рябе мило... Коли пройде вранішня перевірка — завжди коротка і занадто вже ділова — Конончук сідає, як каже Кленцов, "читати газету"; бльондинки уп'ялися йому в тіло і треба довго шарувати Конончукові свої кістки товстою, мужицькою сорочкою, щоб примусити тих бльондинок падати й сипатися на поміст... Висівки сиплються — така нужна!

Обличчя у Фавста кривиться, мов у дитини — він от-от, здається, розплачеться; важко зітхає, журно хитає головою і, допомагаючи Конончукові, бере одну бльондинку за лапки, кладе її на поміст і дико б'є черевиком...

— Отак її треба! — приказує Фавст: — Ех, Конончук, Конончук! Твоя бльондинка, видно, не з Бельведеру? Бачиш, вона не ляскає під черевиком, як пана Яцьківського воша. То воша, можна сказати, інте-

лігентна, панська воша... Правда, господин поручик?

Після такої репліки, а головне — такого безцеремонного і різкого запитання з боку Фавста до Кленцова, — у мене великий сумнів, що Фавст — незрячий гречкосій... Хто він такий?

(Мотив цей розробити)

Кленцов польською мовою (він сидів у польських тюрмах, де дають з патронату білий хліб, вряди-годи масло, каву, а книжок — професорська, мовляв, бібліотека) гне матюки і пильно, з ненавистю й підозрою, дивиться у вічі Фавстові.

— Жаль-жаль, — говорить Кленцов, — що тебе не посадили до блатних... Жаль, там би одразу бандитський дух вивіявся...

Фавст широко сміється:

— Що мені блатні, — каже він, — адже там скрізь — ми, а не ви... Офіцера зустріти, та ще офіцера з лейбиком — другий табак, Кленцов. Справді, як вони, варвари, тримають вас невинно п'ятий місяць?.. Це ж, погодьтеся, некультурно, ая...

...Хто такий Фавст? У мене більше ніяких сумнівів, що це не такий уже звичайний собі "дядюшка" з далекого Поділля.

На цьому місці межі Фавстом і Кленцовим, як пишуть деякі галичани, завжди розпочинається лайка, але сьогодні обійшлися обидва без неї; правда, Кленцов устиг все таки огризнутися:

— П'ять місяців, господін Фавст, ето ещо не трьопка, а ти... ти определенно пойдьош в земельний комітет спасать самостійную...

— Сволоч ти! — коротко ругнув Фавст. Але наш похмурий, вічно заляканий карцерами й карами, староста зупинив короткою лайкою обох і, обвівши очима по всіх кутках камери, наказав ставати в ряди — у дві лави: надходила чергова візитація тюремного начальства — перевірка по-старому й по-новому.

Ще далеко до камери було чути дзвін острогів — дзінь, дзінь... Блискучі, кавалерійські остроги носив, як відомо було нам, начальник корпусу № 6 — прищуватий, синьо-

гнідий якийсь на виду, цинічно-нахабний — Бейзер (євреї-арештанти дали йому прізвисько — “зла собака”); він завжди, коли тільки одвідував нашу камеру, дивився в першу чергу на вбоге Конончукове лахміття — кривив з огидою обличчя так, ніби він побачив кубло гадів, а не постіль Конончукову.

Сплювував на долівку, хоч нам за інструкцією категорично було заборонено плювати на підлогу. Бейзер переводив свої сухі, зеленкуваті очі, схожі трохи на баранячі, на Фавста — він раз-у-раз робив Фавстові якесь запитання, не було того дня, щоб він поминув його в ряду, не поспитавши:

— В чьом обвіняють тебе?..

Ми всі з великим напруженням чекали на цю відповідь: цікаво, за яку провину посадовили цього таємничого Фавста? Висидіти три місяці в “секретці”, знали ми, не всякий зможе... А сам Конюшина Прокіп удавав із себе — не було ніякого сумніву — наївного селяка з Поділля.

Пильно дивилися — разом з Бейзером — у сірі, гранітні Фавстові очі — там глибоко-глибоко заховано було ненависть і зневагу не тільки до Бейзера, а до всіх нас; ненависть іноді іскрами вигравала на чоловічках, — тоді у Фавста тремтіли з обурення руки, — але він завжди умів стримувати свої чуття — він спокійно відповідав запитанням:

— За що? Ая, повстання.

Така відповідь нервувала Бейзера, — він не міг стримати свого гніву, він висмикував з чорної — офіцерського сукна — шинелі руку і, тупаючи ногою, вимахував тією рукою так, ніби намагався на всю силу вдарити Фавста в обличчя.

— Бандит, твою мать, а? — осканженіло вигукнув Бейзер.

Ми, арештанти, найбільше боялися цієї хвилини сказу: ми були глибоко переконані, що Фавст, хоч і виснажений до краю, відповів би на удар, більше того, він готовий був перекусити горлянку...

Фавст мовчав. Він тільки скалив свої здорові, білі й рівні зуби, а злоба, різко підкреслена на його му-

Т. ОСЬМАЧКА

ПІСНЯ

Кинув чумак село рідне,
Щоб шукати долі інде...
В сірій свиті йде не хутко,
Ще й з верби пригубив дудку...

Гей, гей тут — дорога далека!

А де обрій з небом злився,
Туди й чумак похилився:
Бо аж там, аж там дівчина —
Мандрівки його причина...

Гей, гей тут — дорога далека!..

Дудка грає, аж говорить,
Що та дівчина є горе,
Аж високі жайворінки
Підспівують щось до спілки...

Гей, гей тут — дорога далека!..

А зза ліса чорні хмари
Випливають не до пари...
Ой, чумаче, мій соколю,
Так знаходили й неволю!..

Гей, гей тут — дорога далека!

А туди як помандруеш,
Жайворінка не почувеш,
Та й твоєї вже сопілки
Не почують жайворінки!..

Гей, гей, шкода хлопця чумака!

жицькому обличчі, спадала аж на сухі, колись соковиті губи — застигала там, здавалося, разом із слиною.

Він ковтав її, криво усміхався, а сам дивився на підлогу. Бейзер залишив на хвилину Фавста; він суворо, допитливо, ніби справді від нього так багато залежні були ми, оглядав кожного: Кленцов, радіючи, очевидно, що Фавстові була така “баня”, — розсміявся, але Бейзер помітив таку несподівану радість:

— Ей, ти... как тебя? Чего ржешь, чему ти радуешься?..

Кленцов вирівнявся і, зціпивши зуби на образливе “ти”, промовив зі зла:

— Арестант — тоже человек... Да.

— Сутки карцера, — глухо наказав Бейзер.

І Кленцова, без курива і без хліба, повели кудись з камери.

А Бейзер знову повернувся обличчям до Фавста:

— Где твоя нара? — запитав.

— Третья.

Начальник корпусу пильно обди-

вився з усіх боків Фавстове ліжко, торбу, рушника, вишитого з ключем журавлиним... Уже хотів був рушати з камери, як раптом прочитав видряпане: "Прокіп Конюшина", а внизу — "Христос Воскресе, Галло..."

— "Христос Воскресе" — тоже твоя? — запитав з іронією Бейзер.

— У мене Він не воскресне... Чого тобі треба? — була Фавстова відповідь.

— Троє суток карцера... без хліба, кровать привітять.

Бейзер сказав.

— Кто бросил окурок? — гукав він на всю камеру. — Чашки, скло, ложки, ножі... перевірь, отобрать!... На три дні подняти в камере нари, староста.

— Слушаюсь.

(Додати деякі деталі).

... — Камеру лішить на тиждень передачі... забил, за окурок — сутки карцера. Я... протест і бандитизм.

Репліка якогось копійчаного меншовика, або укапіста:

— Ведь билі же когда-то тюрьмы, сиделі живіє люди...

За дверима нашої камери затихав десь у глухих коридорах малиновий дзвін на острогах начальника корпусу № 6 — Бейзера.

**

Старий карцер, де сидів-був Фавст, бачив і чув у своїх кам'яних шорах багато трагедій: там божеволіли, там вішалися, розбивали голову об стінку — всього було, все бачив і чув старий карцер.

Аж позеленів од цвілі, од віку свого давнього і сліз людських; по кутках протягувалася вже вода, а зимою, зрозуміло, вона трохи підмерзала й сковзалися ноги на такому льодку тонкому.

Фавст розповідав свою історію немудру так:

— Коли мене Бейзер, — каже він, — кинув до цієї ями, цвіллю вкритої, я хотів просити його, щоб одразу взяли мене на розстріл... Це була не секретка, ні. Подумай, яка мені рація гнити на пні, коли я знаю свій кінець краще за Бейзера?

Я загнав йому матюка у вічко і, повіриш, трохи полегшало... матюкувся я не тому, що люблю лайку, ні, зо мною трапилося щось таке незрозуміле, що й досі не можу з'ясувати тобі.

Горіла голова, а тюрма, — уяви собі, наша велика тюрма, виломлюється з ґрунтом і летить високо-високо понад борами...

І добре пам'ятаю мою суперечку з Бейзером: "Брешеш, ніби кажу йому, — хай скрізь — тюрми, хай скрізь карцер і кара, але маєш добрий знак: одна вже виломилася з ґрунту, летить". І знаєш, я вперше почав тоді так сміятися. Мені стало раптом страшно: що зробили з мене за сім місяців? Той дурень даремне Фавста згадував і легенди — я живий ще, хоч моя історія варта теж легенди.

...Знаю, мені вже не жити, нема мені повороту до життя — кров'ю харкаю... Дивно, один поет — цілком хворий, на мою думку, написав два рядки у карцері:

"Сліпе село лютує,

А Україна кров'ю харкає..."

Сліпе село... Тут, у карцері, засміявся я на слова слідчого: вони питають, де сходилися на раду? Де, в кого?

Фавст притулювся щоким до холодної стінки і тихо шептав: "У моєї рідної сестри, чуєте?"... Далі вирівнявся і цитував собі з якогось філософа: "Панувати над рабами, обернути кожного на автомат, — такий, здебільшого, намір у деспотів..."

...Так знайте, — говорив до стінки далі, — Прокіп Конюшина ніколи не буде зрадником. Я загину, сотні й тисячі таких, як я, але ніколи, ніколи не продаватиму сестри своєї. І нікого не продаватиму. Юдою не буду.

Фавст плакав... Йому все ще, здавалося, стояв образ слідчого Однорогова, говорив ніби до нього:

— Каже мені Однорогов: "Ти, Конюшина, трудового походження, ти — бедняк, ти отримав освіту, ти, накінець, не Грішко ілі Омелько какою-то... но чому, із

каких побужденій ти прімкнул к преступному обществу самостойников? Почему принял участие в восстании?"

Конюшина відповідав:

— Ая... Пішов, не можна не йти, бо коли б підпалили хату Грицькові та Омелькові, то вони лише тоді за вила і гідність свою згадають, ая... Мені ж, самі сказали, людині свідомій, треба свідомо і прямо у вічі ворогові дивитися...

Так йому, нібито, сказав-був Фавст, а він на це усміхнувся, дав гарну папіросу:

— Кури, мовляв, Конюшина, наші, а скажи нам, де поділися ваші, де були бандити?

Перехилив Однорогов через стіл голову і, трохи заспаний, процідив крізь зуби:

— Пойдьош на шльопку, мілок! Герой!

Замахнувся і на всю руку вдарив по губах.

Фавст, пам'ятає, до крові, до кістки прокусив йому руку ту — тільки прикладами врятували життя Однорогову, занапастивши Фавсто-ве; його тримали після цієї історії три місяці в так званому секретному підвідділі.

...Дні текли. Конюшина почав кашляти кров'ю, — тоді перевели до загальної тюрми, до камери № 12.

Дзинь-бом, дзянь-бом...

(Подати уривки з пісні, настрій).

— Слухай, — каже мені Фавст, — вони співають цієї пісні так, як смуток власний п'ють... Правда, чи? А мені здається, нема чого й сумувати: справді, я пережив-був таку велику радість і захоплення, що й досі обертом голова йде, як згадаю минуле...

Кінь був у мене — Іскра, а коли виїздила наша сотня з лісу — у гривах кінських пісні цвіли, зелені бори дороги нам стелили, і ми були самі, як бір, зелені — такі молоді й завзяті...

На команду: "Кіннота, на коні!" вихором злітали, острогами дзвонили і стременами бряжчали, аж підковки цокотіли в коней — мчали так

степами українськими; а поруч — бір, бором — ніч з вогнями йде: тоді горіли бори...

І знову співали старої тюремної пісні:

Слишно там ідуть...

Где-то, кого-то на каторгу ведуть...

— Не співайте! Не зацвітуть, ніколи вже не зацвітуть пісні на гриві мого коня! І я все таки не буду журитися: ми вмираємо в ім'я наступних поколінь.

Підійшов до дверей, довго читав видряпане нігтем:

"Тут буда остання ніч... Ми загинули за волю свого народу; той, хто одвідає цю камеру, хай згадає нас... Земля українська кров'ю окроплена, вони — гній і труп.... Люди без волі, без бажання навіль..."

Далі все було засмальцьоване так, що годі прочитати.

Фавст стояв і довго думав: йому не треба було говорити такі слова, не до нього звернена була скарга смертників...

— "Остання ніч", — зафіксувала його пам'ять. — Коли ця остання ніч прийде до нього, Конюшини?

Знесилений упав на залізне ліжко. Він не пам'ятав уже, чи це був сон, чи справді було колись таке життя? Згадував...

— ...Сьогодні — багата кутя, а я... У мене не було ще тоді Іскри, не цвіли пісні наші над борами. Стояла мати коло столу, лямпадку перед образами засвічувала:

— "Святий вечір, діти, надходить, — казала, — не пустуйте!"...

І долівка в хаті, вимазана Оксаною, блищала, і наші очі дитячі блищали радістю і щастям... Мати не сердилася, коли малий Яцько смикав їх за спідницю, приказуючи: "перший пиріжок, мамо, мені!"

— "Добре, Яцю, тобі... А кому ж? Тільки тобі!" — гладили рукою його найжачену голову й посилали до батька.

А батькові очі світилися, мов у святого Миколая на божнику, він садовив праворуч себе Яця, а ліворуч — Настусю, і бавив обох, ая...

Повз них проходила горда Окса-

на, вона старша була і робітниця в матері найперша; в Оксанчиній ко-сі, пам'ятаю, маком синіла стрічка... — "Чиясь файна молода буде", — подумав. А вона повернулася тоді до мене, засміялася:

— Отакої, паничу наш, — сказала, — на вулицю, нівроку вам, на-відується, а дров урубати, то... "хай тато".

Пожурила і присоромила його тоді Оксанка; батько наче не чує цього — сива голова туркоче дітям якісь казкові слова:

— "Ми вже того щастя не зазна-ємо, а прийде, діти, ая... Та всім убогим людям дадуть землі..."

Находила багата кутя, святий ве-чір.

(Наступ Муравйова на село. Руїни, десятій відповідає. Смерть Фавстового батька. Скрині. Хлипало у бур'янах зотліле село. Образ матері):

— "Надівай, Оксанко, стрічки Насті, в'яжи червоного пояса Яце-ві".

(Змалювати до дрібниць сцени бою. На чолі загону — Прокіп Конюшина. Фавст — Конюшина збожеволів у кар-цері).

Сторожукове пильне око; заспа-не, поміте якесь, мов простирadlo, у повії, обличчя, мутні очі, особли-ві вуса, схожі на тоненькі ковбаси; у передніх яснах — два здорових, вовчих зуби, валькована шия...

Він, Сторожук, вклоняється Бей-зерові:

— Хилий какой-то... — Сміється Сторожук.

Веселий він, звичайно, завжди в такі урочисті хвилини. Мугикає з пісні два рядки.

Нудить Сторожукові горілка, тоді йде ригати до раковини. Йому на-гадують, що треба поспішати.

Камера. Фавст узяв з нар свою торбу, розв'язав її, підходить до Конончука, каже:

— "У вас, дядьку, хвалилися, син є? Але він вечері не принесе сюди — прийміть мою, я буду вашим гос-тем сьогодні."

Він повертається до Кленцова:

— "Не радійте, офіцере, з моєї страти... Пам'ятайте: "сотні поля-жуть, тисячі натомість стануть до боротьби..."

Маламет молився богові. Вечір, ніч.

Фавст нерухомо сидів годину, скося дивився на всіх нас і тихо шептав щось, а далі підвівся, поспи-тав пана Яцьківського:

— Де, твоя, Яцьківський, кружеч-ка з (орлами) га? Дайте мені води!

Голос зростав, переходив у шепотіння:

— Чуєте, Сторожук списки чи-тає?...

Він ще припав був до відра й пив воду, але після цього, свідомого, здавалося нам, вчинку, — він уже не приходив більше до свідомости, він збожеволів.

Ловив руками повітря, ніби нама-гався смикнути за повід коня... Бі-гає по камері, гукає:

— Кіннота, на коні! До бою!...

— Хлопці, чий кінь збіжить з Іскрою? Сторожукові потрібна кров моя? Маєш її, пий!

Він ударив щиколотками по пру-гові дверей, розбив до крові руки і, на здивовання усіх, почав малю-вати на стіні велику літеру... Не скінчив, а знову гукнув на всю ка-меру:

— Кіннота, на коні! Рівняйся, до бою ладнайся!

На порозі камери стояв Сторо-жук. Він узяв Фавста за скривавле-ну руку, міцно стиснув її, глянув своїми мутними очима на всіх нас і вивів Конюшину з камери востан-не...

Камера зацімліла з жаху.

У сусідній камері, "етапній", спі-вали студенти — новачки ще нашої тюрми:

Ой, радуйся, земле,
Син Божий народився...

А Конончук держав у руках шма-ток хліба, що його дав йому Фавст з Поділля, і ридав.

2. 4. 1928.

В. СОСЮРА

БАБУСЯ

(3 ранніх поезій)

І сьогодні, в цей вечір дзвінкий,
Знов летять мої думи-лелеки
В те село, що за ним вітряки
Видніють, мов птиці далекі;
Де одквітла дитинства сіянь,
Де немає асфальтів і бруку,
Де старенька бабуся моя
Дожидає свого онука.
В морі зморщків обличчя їй,
Моя доля її тривожить.
Сто шість років бабусі моїй
І вона вже ходить не може.
У вікно — вечірня блакить

І двигтіння заводу шалене.
А бабуся на ліжку лежить,
Все чекає листа від мене.
Рідна, дальня,
твоя в мені кров.
Пам'ятаєш той вітер над нами,
Коли ти, як в повстанці я йшов,
Годувала мене пиріжками
І хрестила мене, щоб не згинув в бою,
Щоб вернувся до тебе крізь дими
І лахмату шапку мою
Поливала сльозами дрібними.

Максім Богдановіч

АПОКРИФ

Од Максима книжника початок...

Коли скінчилося сім тисяч років від створення світу, Христос знову зійшов на землю і ходив по ній, щоб здійснилося те, про що говорили пророки.

І ходив він по всьому забраному краю і по Мінщині, і по Віленщині, і по Могилівщині, і по Задвинській землі.

І разом з ним були святий Петро і святий Юрій. Але ніхто з людей не пізнавав Його.

Бо йшли вони босими, з непокритими головами, і були одягнуті в полотно. А не того сподівалися люди.

Тому ніхто не звернув уваги на їх, коли у час жнив проходили вони повз працюючих людей.

Тільки музика, якому тепер не було чого робити, підійшов до них і сказав: Соромно мені, бо сьогодні день праці і всі зайняті нею; один я нікчемна людина.

І одказав йому Ісус:

Не смутися в серці своїм. Чи ж не твої пісні співають вони тепер в час жнив? Тому не схиляй низь-

ко голови твоєї і не ховай лице від очей людських.

Бо немає правди в тім, хто каже, що ти лишній на землі. Правду кажу я тобі: ось прийде до нього година гіркоти — і чим він розважить смуток свій, крім пісні твоєї? Таксамо і в день радості він покличе тебе.

І, навчаючи його, казав:

З піснею кладуть людину в колыску і зі співами ж опускають її в могилу.

Щоденними турботами повне людське життя. Але коли зрушиться душа людини, тільки пісня може заспокоїти її. Шануйте ж свої пісні.

Бо співають навіть жаби в багні. А чи ж не ліпшими будете ви від них?

Так учив Христос. Але Петро, почувши Його слова, сказав: Учителю, у цьому краю є люди, яким нема чого їсти. Чи ж не стиснеться від сорому серце цього чоловіка, коли він до них, шукаючи хліба, прийде з піснею своєю?

І, відповідаючи йому, сказав Христос:

Так, життя цих людей тяжке, бідне й пригнічене. Чому ж ти хочеш ще й красу відібрати в них? Мало дано їм — невже ж треба, щоб було ще менше?

І, звернувшись до музики, спитав його:

Коли співають пісні у вас?

Музика відповів: співають на Різдво, на запусти, на Великдень, на Трійцю, на Івана Купала, в Петрівку, на зажинках і обжинках.

Співають на родинках і хрестинах, співають гойдаючи дитину; і сами діти співають, бавлячись; співають на ігрищах і вечорницях, і на весіллях, і на похоронах, і в розмові, і в праці, і в москалі йдучи, і при всякій іншій нагоді. Так скрізь цілий рік співають.

І промовив Христос Петрові:

Ти, шкодуючи долі голодних людей, осудив пісню, але голодні люди не осудили її. Живе ще душа в народі цім.

Тоді знову сказав Петро:

Але нехай в піснях будуть думки добрі й повчальні, щоб, окрім краси, була в них користь людині.

І відповів йому Христос:

Нема краси без користи, бо сама краса і є користь для душі.

І, навчаючи їх, промовив:

Огляніться навколо! Чи ж не нива хвилюється біля нас?

Тяжко працював на ній господар, і ось бачить: серед збіжжя вирости волошки.

І сказав він у серці своїм: хліб відбирають у мене оці сині квітки, бо повне ваги колосся могло б вирости замість волошок.

Але ще змалку краса їх припала мені до душі. Тому я не вирву з коренем їх, мов якесь зайве зілля. Нехай ростуть і тішать, як у дитинстві, серце моє.

Так казав господар у серці своїм і думках своїх. І не підняв він руки на волошки.

Я ж говорю вам:

Добре бути колосом, але щасливий той, кому довелося бути волошкою. Бо навіщо колосся, коли нема волошок?

І кажучи так, почув він пісню жниць і промовив:

Слухайте, що кажуть слова цієї пісні. Її склали люди, які знають, чого вартий хліб.

Вони ж почули, що слова тієї пісні кажуть:

Чи ж є кращі квітки,
Як оті волошки?..

І далі вже мовчки йшли вони.

І босі ноги Христа лишали на теплім і м'якім пилу дороги сліди.

Але горе вам, люди, бо давно вже затоптали ви їх.

Амінь.

Рукопис цей відшукав

Максім Богдановіч

З білоруської мови переклав
Б. Олександрів.

22 січня ц. р. всі філії ОДУМ-у разом з іншими українськими національними організаціями врочисто відзначають 35-ліття проголошення Українською Центральною Радою в Києві незалежності Української Народньої Республіки.

29 січня ц. р. всі одумівці вшановують жалібними сходинами 35-літню річницю героїчної смерті українських юнаків, що згинули в бою під Крутами, обороняючи столицю України перед наступом російських червоних інтервентів.

М. ДАЛЬНИЙ

ЧИ ЗЛАМАЮТЬ НАС ЕМІГРАНТСЬКІ БУДНІ?

(Доповідь на II-ому Крайовому З'їзді ОДУМ Канади *)

Мені здається, що за час війни ми виробили тільки інтуїцію, ми тільки до крайніх меж загострили інстинкт самозбереження, ми тільки вивчили мистецтво як іти “поміж дощ”, як ухилитися від прямих відповідей, як утікати від своїх зобов'язків, як філософувати “на хлопський розум”. Ми ще більш відірвалися від родини, від класу, з якої вийшли, від нації живих, мертвих і ненароджених. Ми ось сім років після війни тупцюємо на місці, не відшукавши себе, не включившись в перерване війною життя, не сказавши свого слова, слова своєї генерації, там, де сказати його так потрібно. Ми двічі або й тричі пробували “завершити освіту”, міняли зацікавлення, міняли факультети, але завжди в межах отого “практицизму”, отой медицини, дентистики, техніки. Ми чудово знаємо, що наші письменники пишуть “погано”, але скільки з нас взялось за перо, щоб писати краще? Ми знаємо, що наша преса “нудна й нікудишня”, але що ми робимо для покращення бодай молодечих наших видань? Ми рахуємо наших політиків середнього покоління неукми, але скільки нас студіює право, філософію, державні науки, щоб стати кращими й мудрішими за них? Мало того, — скільки нас належать до політичних партій, чи бодай професійних союзів, щоб взагалі якось впливати на хід і напрям їхньої діяльності? Два роки тому ми організували ОДУМ. Рік тому ми спромоглись видавати наш офіціоз “Молода Україна”. Здавалось би, що заснування нової молодечої організації, заснування нового органу з прикмет-

ником “молода”, до чогось зобов'язує. А, тимчасом, прошу переглянути річник “Молодої України”: скільки молодих авторів ви там побачите? З авторством різних хронікальних заміток — не більше десяти! А нові думки, ідеї, спрямування, чи бодай нова інтерпретація давніх думок та ідей? Про них краще не питаєте. В “Молодій Україні” по сьогоднішній день їх майже нема, або пишуть їх нам чужинці. Про інші молодечі видання й говорити не доводиться. Ну, а ОДУМ як молодеча організація? Він розростається і з ним починають числитися — це факт. Але запитайте одумівців, чому саме належать вони до ОДУМ-у, а не до інших молодечих організацій, і ви дістанете відповідь, яка в дев'ятидесяти відсотках звучатиме приблизно так: “ОДУМ — це незалежна організація української демократичної молоді, яка не підпорядковується партіям, а поскільки я безпартійний, то найкраще почуваюся в ОДУМ-і”. Про що вона, ця відповідь свідчить? А свідчить вона про те, що передова молодь ОДУМ-у — це молодь, яка не вірить більше ані в “батька народів”, ані в “вождя”, ані — скажу одверто — в будь-які демократичні ідеали. Вона, ця молодь, хоче бути чесна з собою і просто відмовилась “маршерувати”. Основна частина молоді часів першої світової війни також відмовилась “маршерувати” і в наслідок цього подарувала нам тоталітаризм. Що подаруємо людству й передусім своєму народові, об'єднані прапором пасивного бунту, покаже недалеке майбутнє. Тут лише треба підкрес-

*) Закінчення. Початок див. ч. 6 (7) “Молодої України”.

лити, що наші ровесники з рядів тоталітарних формацій, які разом з нами пережили жахіття війни, які терзані в додатку може й голосом власного сумління, гакож не вірять більше ані в “батька народів”, ані в “вождя”, ані в проголошувані ними ж самими діряві ідейки. А проте вони “маршкують”. “Ви, одумівці, — заявив один з провідних діячів сучасного СУМ-у, — може й маєте рацію, але в остаточній розгрі ви програєте, бо ви нездібні говорити голосно. Ми ж будемо кричати і в відповідний момент потягнемо маси за собою”.

Звичайно, він помиляється. Мас нашого покоління невсилі потягнути, мабуть, ніхто, але що в розгрі між нами, молодими українськими демократами, та між нашими ж противниками демократії можемо програти ми, як ті, що нездібні покищо ані належно самоорганізуватися, ані “голосно кричати”, ані — й це найважливіше — **потягти своїм запалом підрастаюче молоде покоління сьогодні на еміграції, а завтра може в Україні, — це факт, над яким треба дуже серйозно задуматись.** Про демократію ми говоримо багато, може аж забагато. Але скільки з нас завдало собі трудно збагнути суть демократії, її прикмети, її переваги над іншими політичними системами? Скільки з нас бачать загрози демократії, загрози, що криються в нас самих, в нашій розхлябаності, в нашій, так висловлюсь, недемократичності? Бо що ж таке демократія? Це, в загальному беручи, влада народу, але народу не абстрактного, не якоїсь фікції фашистського видання, а народу конкретного, що складається з окремих людських одиниць, з їх політичних, станових та інших організацій.

Що ж таке влада? Влада — це, популярно висловившись, наука кермування дуже складними в наш

час соціально-економічними процесами суспільства. Чи може малоосвічений, малокультурний, політично невироблений, організаційно незіграний народ, хоч би й через вибраних своїх представників, кермувати своєю збірною долею? Річ ясна, що ні. Таким народом може кермувати лише наїзник, або якась кліка “луччих людей”. І тут має повну рацію Д. Донцов, коли, розраховуючи на темноту й політичну пасивність українських народніх мас, на малочисельність наших демократичних партій і на відсутність масових вільних професійних організацій, пише: “Маса в своїй величезній більшості зайнята своїми буденними справами, боротьбою за хліб насущний і потребує охорони, миру, добробуту. А ті, що її провадять і охороняють від вовків — пастирі і сторожові пси — це активна меншість, люди іншої породи. . . Маса потребує, щоб її провадити, і вона піде за тим, хто має в крові інстинкт провідництва, команди”. . .

Ми однак вважаємо, що український народ уже не є “масою”. Ми вважаємо, що український народ є вже на цьому ступені національної, політичної і класової свідомості, що може сам, через **вільно вибраних** своїх представників, кермувати своєю долею. Саме тому ми мусимо виступати й проти “націоналізму” п. Допцова й проти “демократії” тов. Сталіна, як проти глибоко антинародних доктрин, які готують нам чабанів і сторожових псів, замість вільно народом обраних провідників. Звичайно, ми розуміємо, що сталінська “демократія” і російський імперіалізм є для нас і нашого народу сьогодні ворогом черга один. Тому, проти цього ворога, щоб його розбити й збутися з України, ми готові йти разом навіть з паном Донцовим. **Але, якщо не всміхається нам перспектива обернутись у здобутій**

нами українській державі в стадо затурканих овець, над якими свистатиме батіг цим разом своїх чабанів, то мусимо плекати власні масові демократичні кадри, не лише з інстинктом, але й з розумом провідництва та команди.

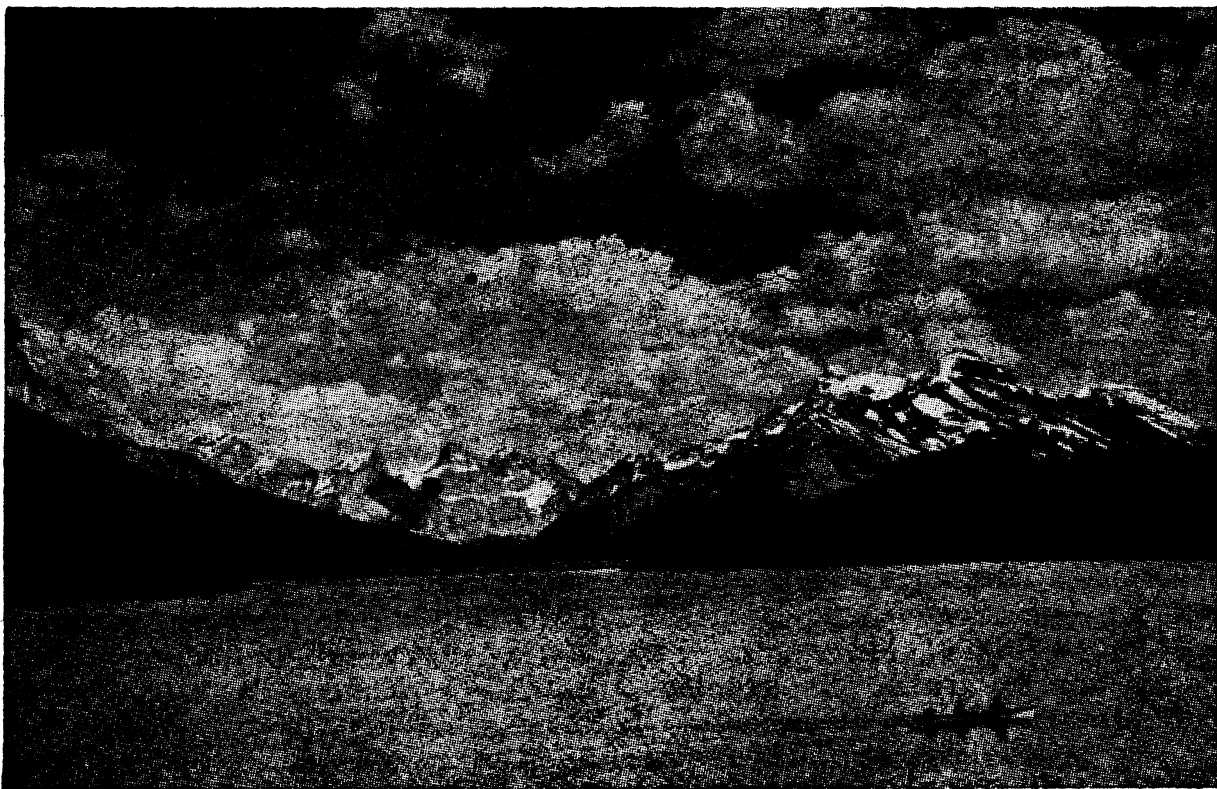
Приступити до плекання цих кадрів мусимо негайно, обтрясшись з нашої духової сплячки, і, не чекаючи, що це зробить за нас поневолений народ на батьківщині чи тітка Америка. Кидаючи цей клич, я не поділяю думки, що Україну треба опановувати з еміграції, що "там нічого немає" чи "все зкомунізоване". Я тільки вважаю, що ідейних, фахових, освічених, молодих демократичних кадрів жодна країна не має забагато, а поневолені нації мають їх завжди замало.

Чому ж не творимо цих кадрів? Бо ми збунтована воєнна молодь, збунтована не лише проти тоталітарних режимів і ідей, але збунтована й проти всіх демократичних інституцій, проти наших батьків демократів, проти нашої молодечої організації, проти себе самих. Я знаю, що в нас є дуже глибокі причини до невдоволення, до тривоги, до ревізії сучасних світоглядів, політичних доктрин, наукових і псевдонаукових гіпотез, але хіба-сліпий бунт проти всього існуючого — лік на це? Бунтуватися можна, нераз і треба, але в ім'я чогось. Ради чого збунтувалися ми, одумівська молодь? Як на сьогодні справа поставлена, виглядає, що ми збунтувалися ради "миру і тишини", ради того, щоб нас не чіпали, щоб ми не мусіли маршерувати до кращого чи гіршого завтра, щоб нас лишили в спокої з нашим відчаєм, з нашим почуттям меншевартості, з нашими маленькими приватними амбіціями, з нашою зарозумілістю, яка й впливає з комплексу меншевартості, з нашою нерішучістю — що ж робити з своїм розтерзаним життям?

Нам скажуть — це неправда, ми збунтувалися заради тріумфу демократичних ідей у світі і, передусім, ради тріумфу цих ідей в Україні. Дай Боже, щоб воно в дійсності так було. Але чи знаєте, друзі, до чого це твердження нас зобов'язує? Воно зобов'язує нас до того, щоб тріумф демократичних ідей запанував у першу чергу всередині нас самих, тобто у серці, в поведінці, в дії кожного з нас! Старе гасло грецького філософа: "лікарю, вилікуй сам себе" актуальне і в наші дні. Бо бути демократом, це значить бути максимально освіченим інтелігентом, робітником, селянином, здібним самостійно розбиратися в лабіринті заплутаної проблематики нашого існування. Бути демократом, це значить бути постійно політично активним; бути демократом, це значить бути культурним у поведінці, не називати інших хамами, неуками, амбітниками і примітивами, бо це лише свідчить про наше власне хамство, неучтво, амбітність і примітивізм; бути демократом, це значить мати свої власні погляди і переконання, вміти гідно боронити їх, але одночасно бути лояльним до по-

Щоб успішно боротись і перемагати, щоб розв'язати кожне завдання, яке ставлять перед нами умови нашої боротьби сьогодні, завтра і в дальшому майбутньому, ми повинні повсякчасно виводити новий тип української людини — політика й борця. Це ми повинні робити організовано й кожен зокрема, порядком самовиховання й самовдосконалення... Готувати себе повсякденно і повсякчасно на провідника, командира, лідера мас, народніх мас на просторах від Ужгорода до Донбасу, і їхньої боротьби "вдома" і в широкому світі. Такий лідер — це мусить бути не лідер амбіціями, а лідер особистими високими якостями, лідер розумом і ділом. Лідер, що вміє би не гнати маси ким, а вести їх. Вести зразком своїм, прикладом, авторитетом. Такий командир мас мусить мати високі свої особисті якості: високу ідейність, зразковий патріотизм, стійкість, здатність до особистих жертв, товарицькість, чесність, відвагу й політичну вишколеність.

І. Багрянний

Канадійський Національний Парк Джеспер. Озеро Малінь.

глядів і переконань інших демократів, мати відвагу змінити свої погляди, якщо нас переконали. Бути демократом, це значить бути здібним на повсякчасний компроміс з іншим демократом, бо без компромісу нема демократії. Бути демократом — це значить підпорядковуватися волі більшості, маючи право й обов'язок на конструктивну опозицію, але не на бунт. Бути демократом — це значить бути терпеливим, бо сьогоднішня більшість вже завтра може стати меншістю, а ваша сьогоднішня меншість обернеться завтра у ваш тріумф. І, врешті, бути демократом — це значить бути максимально толерантним до всіх не ворожих демократії рухів, але одночасно бути чуйним, рішучим і безжалісним у поборюванні тих суспільних рухів, які використовують демократичні вольності на те, щоб скріпитися й завалити їх. Коли всі ці властивості собі засвоїмо, коли вони ста-

нуть кредом ОДУМ-у, мусимо розпочати наш марш. Бо добрими намірами встелений шлях до пекла. Самі слова без діл — мертві. Мимрити несміливо про демократію, не засвоївши самим собі демократичної абетки, скиглити, що нас не розуміють, що нам підставляють ногу з усіх боків, що ми не маємо підтримки — що за рабський комплекс! А хто ж такий — ми, чим заслужили ми на розуміння, на підтримку і від кого їх очікуємо? Від ворогів, противників, чи тих наших одностудців з-поміж старшого покоління, яких самі не підтримуємо?

Я говорив про одумівський марш, про марш молодії української демократії. Звідки ж починати? Мусимо починати з мало-

Не бійся досвітньої мли!
Досвітній вогонь запали,
Коли ще зоря не заграла!

Леся Українка.

го, але необхідного. Мусимо почати марш передусім за освоєння сучасних наук, наук гуманітарних, наук державних, наук технічних, професійної освіти. Не повинно бути одумівця, який навіть у цих трудних умовах скитання не засвоїв би собі відповідного фаху, не обов'язково докторського, не обов'язково інженерського, але звичайного робітничого фаху. Наша організація, зокрема її керівні органи, повинні повсякчас сприяти цій акції. Осягнемо це, — в великій мірі осягнемо не лише інстинкт, але й розум провідництва, розум команди. Паралельно з цим мусимо розпочати марш за здобуття сердець і душ молоді української молоді на еміграції, отих, що виростають вже в чужих школах і чужому оточенні, але знають ще, що їх коріння там, по той бік залізної заслони, в українському чорноземі, в українських шахтах, на українських заводах. Не сміє тривати довше такий скандальний стан, щоб в серці одумівської кривої організації не знайшлося п'яток виховників для одумівського юнацтва. Бо завтра будуть виховники, але не буде кого виховувати...

Щойно маючи сильну демократичну організацію молоді, маючи сильні провідні кадри, кадри опановані і вишколені, які знають чого хочуть, зможемо маршувати на відсіч загроженій демократії у вільних покищо країнах, зможемо говорити про зв'язки з чужонаціональною молоддю, зможемо сподіватися наших успіхів у міжнародних молодечих організаціях, зможемо врешті реально працювати для звільнення нашого і інших народів з пут тоталітарної російської-комуністичної тиранії, зможемо мати реальну надію, що побачимо ще наших батьків, матерів, братів і сестер не лише живими, але й вільними.

І скажімо собі з граничною яс-

ністю, що виконати всі ці завдання, бодай у мінімальній їх частині, не зможе ОДУМ "східняцький" чи "західняцький". ОДУМ "православний", чи "католицький", ОДУМ "земляцький", а вже найменше зможе виконати їх ОДУМ збунтованої молоді, яка сама не знає чого хоче, для чого живе і для чого організовується! Виконати ці завдання зможе лише ОДУМ, як виховно-політична організація молоді, не партійна, але таки політична, що підкреслюємо тричі! Не може бути демократії без влади народу, не може бути влади народу, який втікає від політики, від політичної активності, і скидає відповідальність за свою долю на чабанів товариша Сталіна чи пана Донцова! Політична активність і відповідальність не мусить утотожнюватись з приналежністю до одної чи другої політичної партії, але вона мусить утотожнюватись з симпатією до одної чи другої партії її програми, стремління, вона мусить утотожнюватись з приналежністю до професійної спілки, во-

"Ми не є проти принципу федерації... Але якої федерації?... Не тої, що віддає слабшого на поталу дужчому, не тої, що обдурює й гнітить, понижує, визискує слабшого, а тої, яка навпаки — помагає йому, захищає, розвиває. А такою може бути тільки федерація всіх народів землі, а щонайменше (і то тимчасово) для нас могла б бути федерація всіх народів Європи — рівних, незалежних, самостійних, з'єднаних доброю волею і добрим розумінням як своїх, так і загальних інтересів, — така федерація, яка б захищала нас од "федерації" сусідів...

Але, щоб ми могли вступити в таку вільну федерацію, треба бути вільними, незалежними, треба мати змогу подавати свій голос непримусеними ніякими сторонніми силами. А така змога може бути тільки в самостійної, незалежної національної держави. Отже — наше домагання цілковитої самостійності є найкраща запорука як нашої демократичності, свободолобності, так і щирости в творенні світової федерації, цього найпевнішого захисту миру, свободи та отой нашої і всіх інших народів національної самостійності.

В. Винниченко

на мусить утотожнюватись з приналежністю до коопераційних установ, до громадських організацій, що виробляють в молодій людині організаційні звички, дають їй товариську огляду, вчать її культурного співжиття з своїми ближніми. Нарешті, і може передусім, політична активність і відповідальність мусить утотожнюватись з приналежністю людини до релігії, яка дає їй ціль існування, яка робить всіх людей рівними перед Богом, а отже і людськими законами, яка дає нам може найбільше морального виправдання в змаганні з тими, в кого є претенсії стати чабанами людства. Але в релігії демократ мусить бути таким же толерантним, як і в політиці. Кожна релігія правдива, якщо вона наближує людину до Бога, якщо робить людину гуманнішою, універсальнішою, загартованішою до бою зі злом чи дияволом, який всередині нас. . .

Не хочу виправдуватись за гіркі слова, кинуті на адресу молоді

мого покоління. Ці слова в великій мірі стосуються й моєї особи, як представника тієї генерації, якій історія замість пам'ятника хоче поставити хрест ще за життя. Знаю, що ми, організовані в ОДУМ-і, свідомі цього. Ми борсаємось і не даємось. Ми не хочемо дивитись на загрозу нашої духової смерті в час, коли перед нами щойно початок вільного життя. Буду щасливий у хвилину, коли ми зможемо сказати: ми не збунтована молодь. Ми молодь таки демократична. Молодь, яка цінить вільну науку, бо бажає вчитися, молодь, яка боронить ідею свободи думки, бо цю думку має, молодь, яка за свободу преси, вислову й організацій, бо хоче вільно писати, висловлюватись і організовуватись, молодь, свідма своїх колосальних завдань і можливостей і здібна в ім'я цих завдань самодисциплінуватись, щоб бути спроможною на наступ і оборону.

Іван Василевич

ДЕМОКРАТІЯ — МАЙБУТНІСТЬ УКРАЇНИ

(Лист з Швейцарії)

Для живучих в Швейцарії, країні класичної демократії, що глибоко вросла в уми й щоденну практику життя різнонаціонального швейцарського населення, дивним здається, як можна в нашому столітті ще дискутувати про дилему: демократія, чи тоталітаризм?

Коли б серед швайцарців явився "проповідник", що відважився б проповідувати фашизм, чи в будьякій формі тоталітаризм, то його просто висміяли б. Демократія висококультурної країни Швейцарії — це азбука життя!

Ми глибоко переконані, що така сама доля стріне й наших українських прихильників тоталітаризму, коли в Україні зникне чужа окупація, чужа надвлада над українським

народом, коли сам український народ стане незалежним господарем на своїй землі!

Які маємо підстави для такого твердження?

Український народ у своїй психіці, у своїй історичній традиції від княжих часів, через козаччину, через добу боротьби з царською окупацією за свою національну духовність, аж до створення своєї державності у Великій Революції 1917-21 роках і в безперервних змаганнях за свободу донині, по суті був і є глибоко демократичним. Ще в період козаччини, коли в цілому світі панував феодальний лад, наш народ (в час безперервних воєн!) навіть у своїй військовій організації — Запорізькій Січі — побудував

такий республіканський демократичний лад, що й донині не знайшов собі прикладу серед інших свободолюбних народів. По двістіп'ятидесятилітній неволі України під царським самодержавієм український народ не пішов за прикладом вікової чужої деспотії, а створив наймодернішу Українську Народню Республіку, що й сьогодні може служити зразком для всіх інших культурних народів.

Історія українського народу засвідчила незбиту правду, що з занепадом демократії в Україні падав український народ, а з демократією він будився до нового вільного життя. В цілій історичній минувшині ми не знаходимо ніяких протидемократичних течій, що опановували б душу українського народу.

Протидемократичний струмись в формі т. зв. націоналізму з'явився на західно-українських землях під окупацією Польщі щойно в 29-их роках по першій світовій війні, як витвір чужий українській духовості, принесений з чужого поля — з фашистської Італії і нацистської Німеччини, підсичуваний фашистською пілсудщиною.

Його носії — це суспільні виколітні — одиниці з учасників першої світової війни та частина недосвідченої в наслідок воєнних і повоеєнних несприятливих обставин молоді, відірваної від української демократичної традиції. Вже на початку цей рух був би безслідно заглух, якби безвідповідальні підпільні організатори не втягнули до нього шкільної молоді, що її звабила романтика революційної таємничості. Масове втягнення до підпілля просто дітей, шкільної молоді та допущення на визначні пости недосвідчених півінтелігентів — це великий промах, що причинився до створення трагічної прірви між старшим поколінням і частиною молоді, чи пак між "батьками й дітьми". Той болючий відрив частини ідейної молоді від батьків знаходив свій відгомін у польських судових процесах т. зв. підпільних п'яток. Революційні гуртки молоді були 5-членні. За розпов-

сюдження нікому непотрібних революційних летючок (бо й без того національна свідомість українського населення була висока), ідейні хлопці чи дівчата діставали від польського суду присуд від 5 до 8 років тюрми, тобто були позбавлювані дальшої освіти, ізольовані від української суспільности і тим самим засуджені на долю звихнених професійних революціонерів або розчарованих протисуспільних елементів.

Вже від самих початків діяльності масового підпільного руху в підпіллі пустила глибоке коріння чужа агентура — польська, а пізніше й советська. Це вже правило, що масовість підпілля потягає за собою обов'язкову інфільтрацію чужих агентур, про що свого часу писав і Михайло Драгоманов. Якби ми тепер мали змогу перечитати річники львівського "Діла", чи львівського "Громадського Голосу", то ми б жажнулися трагедії націоналістичного підпілля на західних землях України! Майже в кожній "п'ятці", що ставала перед польським судом, звичайно 1-2 члени були конфіденти польської поліції. Зрештою, сам же бойовий референт і фактичний крайовий комендант ОУН — Роман Барановський був рівночасно платним агентом польської поліції! Перед друкуванням таємної підпільної брошури, за розповсюдження якої потім відповідали ідейні хлопці перед судом, Р. Барановський давав рукопис до цензури начальникові польської поліції — Івахову. У верхах проводу ОУН закордоном сиділи на ключевих постах чужі агенти, як Валюх, Полуведько, Костарів, Ріко Яри і т. д. Ціла т. зв. бойова і політична акція ОУН в Західній Україні часто викликала серед українського політично організованого суспільства тривожливі запити: де діє політична глупота чи наївність, а де чужа агентура?

І зовсім не дивно, що ОУН на західних українських землях не грала ніякої рішальної ролі в громадському й політичному житті — аж до часу розвалу Польщі. Господарський, культурний і політичний про-

від у житті українського народу мали виключно українські демократичні легальні партії. Український народ у своїй масі ставився з недовір'ям до націоналістичного руху.

Під впливом ОУН перебувала лише частина української молоді. В протигагу до націоналістичного руху активно діяла масово організована українська демократична молодь, як напр. Союз Української Поступової Молоді ім. М. Драгоманова — "Каменярі", що об'єднував понад 20 тисяч членів, спортові товариства молоді "Луг" і "Сокіл". Існувала ще організація католицької молоді, що частинно була під впливом ОУН.

З німецькою окупацією західніх українських земель усі демократичні партії, як і їх прибудівки організацій демократичної молоді, були ліквідовані. Єдиною діючою політичною організацією за нацистського німецького режиму лишилася ОУН, що здійснювала своєрідну "владу" над українським народом уже без організованого спротиву українських демократичних сил.

З відступом німецької армії з України всі основні кадри і маса членів ОУН вийшли закордон, — в той час, коли масове членство українських демократичних партій та організацій демократичної молоді з їх значними організаційними кадрами залишилися в Україні з своїм народом. Провід ОУН, ба навіть ціла УГВРада, що заснувалася в 1944 р., перебувають у повному своєму комплекті закордоном, за тисячі кілометрів від рідної землі! Тому не дивно, що на еміграції ОУН обох розгалужень, що в Західній Україні становили зникаючу меншість, творять таку диспропорцію у відношенні до демократичного активу еміграції. Не дивно також, що ці значні кадри ОУН змогли тут, на еміграції, опанувати значну кількість еміграційної молоді та інших організацій.

Але цей успіх хвиловий, і раніше чи пізніше цей рух буде спадати аж до повного зникнення, бо протидемократична ідея чужа самій природі

демократичної духовості українського народу. Очевидно, для цього треба вести відповідну освідмляючу акцію серед незорієнтованої молоді. Треба, щоб ця молодь нарешті усвідомила, що цілий нинішній світ поділений на два великі ворожі табори — демократичний і тоталітарний — советський. Єдиною нашою надією, опорою і союзником проти тоталітарного советського окупанта є західня демократія. Який же політичний сенс існування протидемократичного руху серед української поневоленої нації, що ще мусить добиватися у вільному демократичному світі визнання права на вільне життя?

Природнім відрухом проти антидемократичної ідеології, принесеної на наш ґрунт з чужого поля, — є поява соборницької організації демократичної української молоді — ОДУМ.

Можемо щиро радіти, що вже й на еміграції заговорила здорова українська демократична стихія, віддзався могутній дух Будителів України — дух Тараса Шевченка, М. Драгоманова, Івана Франка, Лесі Українки та багатьох інших творців української культури й демократичної політичної думки.

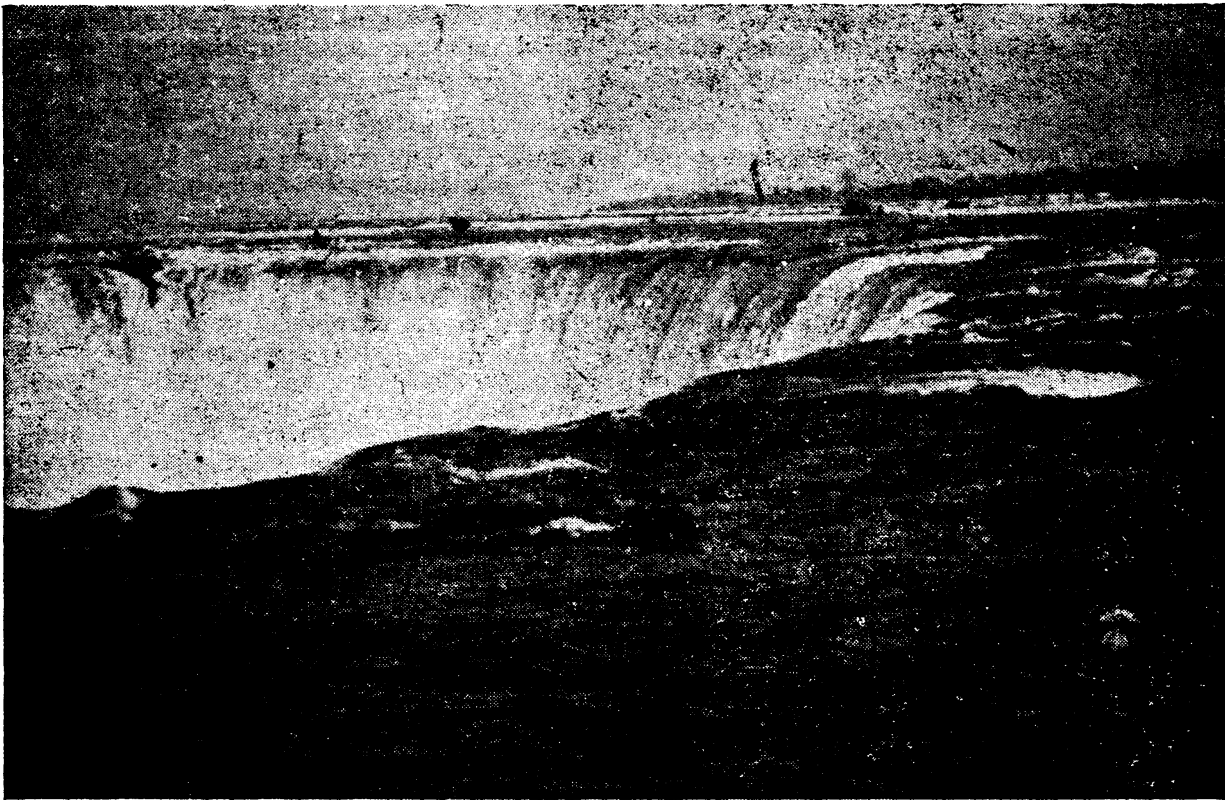
Випадково попав у мої руки надзвичайно цікавий орган ОДУМ-у — "Молода Україна". Молоді уми й серця української здороводумаючої молоді піднесли високо прапор одвічної туги українського народу до правди і свободи! В кожній статті "Молодої України" пробивається творча думка й нова надія на краще майбутнє України.

Особливо зацікавили мене думки в статтях Мар'яна Дального. Якщо буде можливим, хотів би я другим разом сказати дещо на порушену ним організаційно-ідеологічну тему.

Україно, яка ж ти велика, могутня, органічно ціла. Ти була і, що б там во-роги не витворяли, будеш Україною. І будеш всеодно суцільною, єдиною, як ще ніколи. Твій час наближається.

Аркадій Любченко

Мальовнича Канада

Ніагарський водопад — фото В. Вакуловського

Матвій Стахів

КІЛЬКА ДУМОК ДЛЯ МОЛОДІ

Нижче містимо з незначним скороченням лист визначного українського громадсько-політичного діяча д-ра Матвія Стахова, що був надісланий II-ому З'їздові ОДУМ-у Канади. Думки, висловлені в листі, настільки цікаві й актуальні, що з ними повинні б познайомитися всі одумівці. Редакція.

Дорогі Молоді Приятелі!

Складаю сердечну подяку Вашому Об'єднанню за те, що запросило мене на свій З'їзд. Це для мене справжня радість, особиста й громадська... При всій моїй радості висловлюю також глибокий жаль, що не маю змоги, з огляду на інші невідкладні обов'язки, взяти участь у Вашому З'їзді особисто... Тому дозвольте, що я передам Вам цією письмовою дорогою декілька своїх думок, порад і зауважень, які складаю Вам з глибокого й гарячого прагнення, щоб Ваше Об'єднання росло, розвивалося, поступало вперед та здобуло собі в історії українського визвольного руху таке світле місце, як Ваші попередники.

Дозвольте подати Вам ті головні застави, яких держався рух радикальної демократичної молоді в Україні тоді,

коли я ще мав можливість брати в ньому безпосередню і, навіть, впродовж одного десятиліття, провідну участь. Може Ви скористаєте з ідейного й організаційного дорібку того покоління молоді, що діяло та боролось перед Вами. Ось вони:

1. Ви є насамперед "Об'єднання". Це значить, що Ви не є тільки "рух", у якому бере участь хто хоче, без означених прав і обов'язків. Ви є **організація** і нею **маєте** бути. Щоб організація була справна й продуктивна, щоб могла провадити плянову й доцільну боротьбу за ті ідеали, які проголошує, вона мусить бути **дисциплінована**. Без членської дисципліни неможлива ніяка успішна плянова акція, як каже азбука кожної збірної праці.

— "А хіба ж це демократія?" — запитували колись деякі новики в січневій чи каменярській організації нас — старших, досвідченіших. Так, це демократія, відповідали ми, бо демократія — це влада народу, а яка влада можлива без виконання постанов вибраних більшістю народу органів? Отже, демократія містить у собі доняття самодисципліни кожного члена й дисципліни цілої

організації. Вона різниться від усіх тоталітарних і авторитарних організацій тим, що демократія допускає й плекає свободу думки і критики всіх справ, поки в якомусь питанні **легально вибраний** орган організації не постановить певної акції. Тоді, не зважаючи на різницю думки в тій справі, всі члени організації діють солідарно, аж до легальної зміни даної постанови легально вибраним органом. В авторитарній організації органи не вибираються, а призначаються авторитарним проводом, який накинений тим чи іншим способом без вільних виборів. Отже, будучи демократами, січовики й каменярі пильнували **самодисципліни й збірної дисципліни**, щоб їхні ідеї могли бути реалізовані в суспільному житті. Це була не **механічна** дисципліна, вимушувана силою, а **дисципліна духа**, найкращий овоч суспільної ідеології. Тому моя рада Вам, молоді приятелі, щоб Ваше Об'єднання було **сильною, цєбто дисциплінованою** організацією, щоб всі ще неорганізовані громадяни бачили на практиці, що демократія — це зовсім не значить анархія й безладдя. Тільки так наша визвольна справа може бути посунена вперед, ближче до успіху.

2. Ви є Об'єднання українське. Це значить, що вся Ваша праця, вся Ваша енергія, всі Ваші думки й прагнення мають бути сконцентровані для добра **українського народу**. І не тільки це, але й уся Ваша **любов** має належати Україні. Цим способом ми служимо також **загальній справі демократії в світі**, бо не може бути ізольованої демократії в одній країні, коли б у світі панувала ворожа демократичним ідеям атмосфера. Демократ є гуманістом і інтернаціоналістом лише в тому сенсі, що він, дбаючи про добро свого народу, одночасно не хоче шкодити іншим народам у їхній **слущній** справі. Людство складається не з одиниць-осіб, а з культурних **націй**. Коли ми дбаємо про державну волю українського народу, то ми цим самим дбаємо також про **людство**. Засліплені й облудні інтернаціоналісти можуть з того приводу називати нас "націоналістами". Цим не зрушуймося, бо ми знаємо, що робимо добре діло для нашої нації найкращим способом — способом демократії.

3. Ваше Об'єднання є не тільки українське, але й **демократичне**. Цим воно відрізняється від багатьох інших українських організацій молоді. Це значить, що до Вашої організації можуть належати тільки такі українці, які виразно визнають демократичні ідеї й для них хочуть працювати. Це значить також, що Ваші члени й ціле Об'єднання мають **плекати демократичний світогляд** у себе та старатися виховувати щораз новий **доріст і приріст** в демократичному дусі. Отже, Ваша організація має спе-

ціальні виховні завдання. Щоб ці завдання могли бути виконані, Ваше Об'єднання за зразком Союзу Каменярів повинно взятися за систематичну працю в ділянці **самоосвіти**. Цю ділянку поставив був Союз Каменярів дуже успішно, створивши єдину в українській мові популярну енциклопедію "Український Народний Університет Самоосвіти", який видав біля 150 підручників для самоосвіти своїх членів. Цим способом самоосвіти Ви виховаете молодь, яка стане базою дальшого освіченого організаційного руху старшого покоління.

Коли мова про самоосвіту, то треба мати на увазі, що тут йдеться не лише про саму освіту, в розумінні навчання. Тут наголос має стояти на слові **виховання**. До виховання належить не тільки саме знання й навчання, але й гартування волі та плекання **морального почуття**. Тільки гармонійний розвиток цих трьох елементів — розуму, волі й морального почуття — дає справді повну людину. Тільки ці три елементи в гармонії дають досконалу демократичну людину...

4. Добре поставлене виховне демократичне об'єднання молоді мусить почувати себе покликаним до здійснення найвищих визвольних завдань своєї нації. Це ж таке об'єднання має йти вперед, як авангард усієї української молоді, а пізніше, як нове доросле покоління, яке має довершити те, чого не вдалося виконати старшому поколінню. Щоб бути таким об'єднанням, треба творити певний рід демократичного **ордену молоді**, де кожний мусить перейти **всі ступні самоосвіти і виховання**, поки не стане досконалим українським демократичним борцем. Крім духових прикмет для цього треба також розвивати **фізичну культуру**. Ваше Об'єднання, отже, повинно б бути одночасно об'єднанням для плекання фізичної культури. В цій справі Ви зможете скористатись добрим досвідом "Каменярів" і їхньою літературою. Будучи й прагнучи далі бути дійовим демократичним органом, Ваше Об'єднання мусить готувати своїх членів до повної фізичної досконалості демократичного борця. Цим воно стане визначеною спільнотою.

Ю. Буряківець

Синіє сяйво вогнів за вікном.
Чом неспокій на серці моїм?
Все пройшло нерозгаданим сном,
Загубився у мряці мій дім.
Я щасливим виходив на шлях,
І недолю в дорозі зустрів.
Пломеніє печаль у очах.
Як же викресать з ночі вогнів?
В серці іскра ще тліє, горить,
Розгориться яскравим вогнем. —
Муч і блимай, засинений світ,
Погасай перед днем.

5. Це не значить, однак, що Об'єднання має зовсім ізолюватися від решти української молоді й не входити з нею в ніякі взаємини, чи дивитись на неї "згори" й, може, з погордою та ненавистю.

Січова й каменярска молодь твердо трималася заповідей своєї організації, що, з одного боку, не треба приймати до себе противників демократичної думки, бо вони вноситимуть всередину організації лише розлад, чи, навіть, розклад, але також не треба відсепаровувати себе в суспільному житті від контактів з інакше думуючою частиною молоді. Бо тільки через постійний контакт в суспільному житті, через загальні національні організації (Народні Дому, філії КУК, Братські Союзи і т. п.), ОДУМ може позитивно впливати на прищеплення демократичних ідей також цій частині молоді. Зокрема це може статися тоді, коли наша демократична молодь буде поводитися ліпше й краще, ніж всяка інша.

В кожному разі мусимо тямити, що ми маємо український і гуманний ідеал демократії. Це значить, що ми почуваємо себе братами всіх членів україн-

ської нації, отже також всієї молоді. В нашій практичній роботі ми маємо поборювати тільки недемократичні ідеї, а не нищити інакше думуючих братів. Вони для нас лише інакше думуючі, а не вороги, ми їх маємо переконати, а не знищити. Це принцип недемократичного націоналізму, який казав, що є тільки два "або": або переконати, або знищити. Таке проголошував довоєнний недемократичний націоналізм Донцова, чи пак його послідовників. Ми, українські демократи, кажемо інакше: або переконати для нашої справедливої думки й акції сьогодні, або пробувати зробити це завтра й післязавтра... Тільки той, хто свідомо відкидав би змагання України до волі й саму волю і переходив у табір ворожих імперіялістів, ставав би для нас також ворогом.

Ось, цих кілька думок і зауважень з приводу Вашого З'їзду. Нічого більше я не бажав би, як того, щоб Ваш З'їзд якнайкраще обміркував усі справи порядку нарад, та щоб він був новим світлим етапом не лише Вашого Об'єднання, але й цілої української визвольної справи!

Олег ПІДГАЙНИЙ

"Я МАЮ ПЛЯН..."

Його зустрінете у розбурханих Атенах, на форумі розбещеного Риму, в похмурому Лондоні і в хворобливо-блискучому Парижі. На ньому білосніжна тога, чи засмальцьоване галіфе, темносиній англійський костюм з галянтною трояндою, чи чорна сорочка з засуканими рукавами. Він говорить відривчасто по-арабськи, маєстатично по-польськи, шепеляво по-англійськи, чи співуче по-українськи. Але сенс його слів завжди однаковий.

Найчастіше з'являється він в час недолі країни, коли фабрики зупинені, торгівля зникає, уряд надривається й люди в розпуці.

Послухайте, ось він закликає на сонцем опаленому майдані розгублену юрбу:

"Друзі, патріоти, побратими в нещасті нашої коханої вітчизни! Слухайте мене. Я маю плян. У мене плян, щоб моя країна була щаслива. Щоб у вас був хліб, багато хліба, білого, пшеничного,

свіжого. Щоб у вас були черевики, пальта, будинки, щастя.

Ви, шахтарі, слюсарі, техніки, — чи не хочете ви, щоб гудки заводів закликали вас до молота і станка? Чи може волієте ви сидіти безробітні? Просити й приймати подачки від багатіїв? Де ваша рішучість, де сором?.. Довіртеся мені і зараз же дзвінко залізо дзвенітиме на вашому ковадлі... Бо в мене плян!

Ви, селяни, доки будете шукати плуга, якого немає, і доки тоні картоплі вашої гнитимуть по льохах без збуту? Ідіть за мною. Буде торгівля. Будуть плуги з манганової криці, будуть добірні коси, будуть нові машини. Бо я ж маю плян!

Ви, наслідники Фавста, філософи, мистці, науковці — слухайте: я впорядковую хаос, даю найглибшу думку — провідництво вождя. Признайте це, й будете мати багаті бібліотеки, величезні університети, блискучі дослідні

інститути. У мене плян. Повірте мені й через десять років ви не пізнаєте країни!"

Народ схвилюваний. Народ непевний. Народ слухає.

"Подивіться на цегельно-червоні поля батьківщини! Колись соловодкий клевер покривав зеленню пасовища, колись пшениця родила й навіть цвіт папороті блакиттю променів. Реп'яхи тепер захивають останні стеблини жита і терен не маки, при стежках.

На дівчат країни подивіться: Ізольди, Іоланти і Крیمгільди вони були. Найкращі світу вони були — обличчям, вдачею, серцем. А що вони сьогодні?

А діти, що мучаться з вами. Дивіться на дітей — квіти краю, — на їх бліді обличчя, пригаслі очі...

Бачите, до чого довели ті зрадники при кермі держави. Ті пузаті привілейовані, що ограблюють і оббруднюють країну, що наливаються кров'ю дитячою... Їх не стане! Нашим дітям піде те покрадене молоко і хліб. Те м'ясо і масло. Той мед і шоколад. Бо я маю плян!"

Народ подразнений. Народ схвилюваний. Народ слухає...

"Доки ви будете притчею на язичіх чужинців, які не варті вашого пса? Доки ви будете плазувати перед зневагою? Чому не робите з хлопців мужів? Доки, о доки буде моя країна на Голготі? Доки буде вона розіп'ята, у вогкому гробовищі, під вартою поліції, замурована від сонця і світу? Коли ж нарешті прийде Воскресіння?

Друзі, довіряйте мені. Я спасу батьківщину. Я спасу вас. Хліб, праця, щастя настануть! Я ж маю плян!"

Народ захоплений. Народ тріумфує. Народ божеволіє. Свого вождя, фюрера, пророка він знайшов.

"Батьківщина у небезпеці. Не час тепер на розкішне, розгульне життя. Згуртуйтеся довкола ме-

не. Замість масла продукуйте гармати і я зроблю вас великими. Найбільшими між народами. Переможцями. Володарями світу. Так, цілого світу! Я ж маю плян!"

...Через десять років — руїни. Руїни людяности, руїни світу, руїни вітчизни. І трупи вірних смердять незакопані, побіч спалених колисок.

В той самий час у далекій відсталій країні інша постать випрямлюється на імпровізованій трибуні:

"Товариші! Вірте мені, і я визволю вас. Я маю плян!.."

Від Клеона до Перона їх слухали. Через всі тисячоліття вони лили кров. Греки називали їх — демагоги.

Двадцять років тому, 30 січня 1933, Адольф Гітлер, після одинадцяти років демагогічних промов, прийняв на бажання абсолютної більшості німецького народу від президента фон Гінденбурга пост державного канцлера.

Дванадцять років пізніше, 8 травня 1945, фельдмаршал Кейтель підписав за Німеччину безумовну капітуляцію. Балянс війни: двадцять два мільйони трупів.

Сьогодні Отто Ремер, провідник неофашистської Партії Втікачів, за яку віддано 17% голосів в останніх виборах до місцевих самоуправ, заявив: "Ми повернемось!"

Так, вони повернуться. Демагогам вірять. Вони "мають плян". Їх зустрічатимуть, як завжди, трояндами: щирими, кольору закипілої крові.

ЗАСЛАНСЬКИЙ ШЛЯХ

(Спомини з днів національної трагедії)

1933-34 роки. Роки, вписані кров'ю в історію України. По її селах і містах, битих шляхах і розлогих полях — вмирали люди. Україна вкривалась трупами її працьовитих синів і дочок, українськими трупами вкривалися безмежні й дикі простори сталінської імперії. І я певний, що останньою думкою кожного з умираючих були рідні місця. І не тільки останньою.

Я знав тоді малого хлопчика, який безмежно любив свої яри і левади, зажурені верби над ставом і стрункі тополі над шляхом. Той шлях був завжди в його уяві чимсь великим; ступаючи босими ногами по ньому, він вкладав свої кроки в уявні сліди чумаків, стараючись наслідувати їх.

І доля судила незабаром йому стати "чумаком". Не на рідному шляху. На іншому. Збудованому на поті й кістках його батьків і батьків багатьох нещасливих дітей. Навіть будучи дитиною, він докладно знав про цей шлях. А хіба мало знали про нього? Чи було в Україні село або містечко, де не чули назви Ухто-Печорського табору? На далекій півночі, в тайзі, на території, рівній Франції, була імперія ГПУ. Туди, де колись блукали дикі звірі та де-не-де тулилось маленьке село комі-зирян, були загнані тисячі й тисячі людей. Старими методами будувався "новий Петербург". Прокладений від Усть-Вима до Чиб'ю, через суцільні болота й первісну тайгу, шлях забрав немало жертв — громадян "рівноправних республік". А скільки жертв забрали холод, голод і хвороби по незчисленних "пунктах"-селищах у тайзі та в "пунктах" понад шляхом Княж-Погост-Ропча-Піонер-Чиб'ю! Стоячи одного трагічного дня на цьому шляху, він пригадав собі усі деталі побуту на 20-тому участку.

Його привезли тоді вночі і висадили на шлях. Він був переляканий ціле своє життя, але ніколи не мав такого страху, як у ту пам'ятну для нього ніч. Чорними силуетами напірала на нього чужа тайга і, ніби сміючись з його розгубленості, тріщали на морозі дерева. Він був у клітках "пролетарської бдительності". На невеликій площі, з труднощами відвойованій від тайги, був приміщений 20-тий участок, на якому був його батько. Цілу дорогу з Усть-Виму він намагався пригадати, чи радше уявити собі образ батька. Не міг. Ніби в тумані пригадувалось йому Великодне свято — єдине в його пам'яті, коли вони всі четверо, батьки і він з сестрою, сиділи за святковим столом. Чи впізнає він тепер свого батька? Впізнав, і йому легко стало на серці. Разом зайшли до бараку. Стоячи на середині помешкання, яке Бог знає скільки вміщало, він відчував на собі незчисленні пари очей. Люди з якимсь хвиловим зацікавленням дивились на нього, врешті підходили, хляпали по плечі і, сплунувши в замерзлу грубку, падали знову на нари. Вони вже, напевно, багато бачили, щоб бути чимсь здивованими. Бо кожний, від самого народження, був рівноправним будівником "безкласового суспільства". Властиво то були тільки тіні людей, такі ж самі, як в Усть-Вимі, Княж-Погості, Ропчі. "Піонер" і Чиб'ю доля судила йому побачити пізніше. Тяжко уявити гірші умови життя й більші страждання живцем закопаних у тайзі людей. Та найжахливішим у цьому таборі був "Піонер". Це ім'я вимовлялося з жахом, і, може, було страшнішим від самої смерті. Обведений Бог знає якою кількістю колючих дротів, "Піонер" гнітив своїми сторожевими вежа-

ми кожного, хто його бачив. Оточені непрохідною тайгою й болотами, пильно стережені "вірними псами" на тисячкілометрових кордонах імперії ГПУ, заморені і скалічені люди були й далі пострахом владі. І, правдоподібно, "Піонер" був останньою мандрівкою, якщо не кожного, то більшості з них.

Йому стало пізніше відомо, що в той час в Україні в усіх відмінках відміняли вислів вождя: — "син не відповідає за батька".

І таки дійсно в той час він був замалий, щоб "відповідати". Навіть досвідчений і до всього при звичаєній сторожі він був зайвим тягарем. Його відіслали в Чиб'ю — "столицю Ухто-Печорського табору особого призначення". Переводячи в практику тезу про "рівноправність усіх народів", його примістили в циганську родину. І навіть дозволили ходити до школи. На одній з окраїн цієї брудної плями на землі стояв дерев'яний будинок — школа. В класі, куди він попав, було 4 хлопці й дві дівчини. Два з університетським стажем професори вчили арифметики й основ російської мови. І тяжко сказати, для кого школа й навчання було труднішим — для учнів, чи для вчителів. Великим "табу" в його класі були сини начальника табору Мороза й начальника "II-го отделенія". Читаючи пізніше "Кондуїт", він не міг порівняти пригод своїх колишніх учителів з героями твору.

Після школи, повз прибиті бараки й халупи він, звичайно, спішив "додому". В кузні, де циган підковував нещасних, як і люди, коней, а його дружина шукала в картах "помилування", він мав свій куток. Він навіть заприятелював з цією родиною. Люди розказували, що циганка пішки пройшла з Усть-Вима до Чиб'ю, щоб бути разом з своїм чоловіком. А шлях у тайзі, напевно, не був легкий.

Десь пару разів на протязі ро-

ку. він відвідував батьків. Пізніше він подивляв відвагу шоферів, які контрабандою, вночі, перекидали його за 200 кілометрів і слідуючої ночі привозили назад. В той день, схований за сидінням, "рудою мишою" лежав він в автомашині і з страхом чекав на контролю, або на зміну шоферів. Біля "Піонера" вони завжди набирали бензину, на тому ж самому місці, де він стояв. Трагічність того дня він підсвідомо відчував ще ранком, — за шкільною лавкою. І коли відчинилися двері, він уже не чекав на слово "хахльонк" — він підвівся й виходив з класу. Один з знайомих йому шоферів взяв його за руку, якимось голосно шморгнув носом і кинув словом: — "Піонер".

У хлопця мороз пройшов по шкірі. Він зрозумів, що щось трагічне сталося з його батьком. І, стоячи тоді біля воріт "Піонера", він вірив і хотів би вірити тепер, що не в останній раз бачив свого батька.

І. К. Чікаго 1952

Згідно з обіжником Головної Управи, окремі філії ОДУМ-у Канади колядували в цьому році на пресовий фонд "Молодої України". Покищо лише торонтонська філія ОДУМ-у переслала повний звіт з коляди до Головної Управи. Тому загальний вислід коляди буде оголошений щойно в черговому числі "Молодої України", після одержання звітів про коляду від усіх філій.

Одумівкам — п. п. Мирославі Голінській і Оленці Дрозд, за ініціативу в організуванні коляди на терені Торонта, висловлюємо щирю подяку.

Реф. преси й інформації ГУ
ОДУМ Канади

Редакція і адміністрація
"Молодої України"

Б. Осипович

НАША ВДАЧА

(Порядком дискусії)

Головною прикметою кожної політичної еміграції є нездібність думати реально, жити в гармонії з сучасністю, а тим самим нездібність пристосуватися до зовнішніх процесів життя й звичаїв країни "тимчасового побуту". Безпосереднім наслідком цієї прикмети є т. зв. "ілюзійне життя", яке сильніше проявляється серед еміграції одних націй і набагато слабше серед еміграції інших. На превелике для нас нещастя, українці належать до першої групи й ця причина часто служить нам виправданням перед закидами щодо непрактичності наших ілюзій, мовляв, — "це вже у нашій вдачі". Здається, сучасна наша еміграція прийняла цей висновок як незмінну догму, бо дуже рідко помічаються серед нас проблиски реального й практичного думання, а коли й помічаються, то обов'язково затоплені морем "актуальних політично-національно-ідеологічних" справ.

В читача, який мав терпеливість прочитати цей "вступ", напевно виринула думка: про що ж знову йдеться?

Йдеться мені про значення й ціль ОДУМ-у в "ілюзійному житті" нашої еміграції. Річ зрозуміла, що ОДУМ, створений з членів цієї еміграції, не може не мати її прикмет. Однак, будучи новою клітиною цього загального неладу, ОДУМ може заохотити, або навіть змусити (без порушення демократичних принципів) своїх членів до самостійного думання й реального підходу до наших національних справ, і в цей спосіб зможе вирвати себе з традиційного кола ілюзійних марень нашої еміграції.

На жаль, не можна висловити багато надій в цьому напрямі, коли критично й уважно подивитися на осяги дворічної праці ОДУМ-у в Канаді. Протягом цих двох років ОДУМ зробив багато лише в певному значенні цього слова. Згурту-

вав навколо себе сотні членів і прихильників, спромігся видавати солідний журнал і тим самим став поважним конкурентом інших організацій. Але саме цей факт спричинився до стану ілюзій, у якому багато творців і членів ОДУМ-у тепер перебувають, вважаючи, нібито вони вже вповні й бездоганно виконали свій "національний обов'язок". Часто можна почути: "Ми своє зробили, бо стали рівними, або й кращими від інших організацій".

Коли ж запитати, що ОДУМ зробив для помиріння нашої розсвареної еміграції, дістанемо тільки одну відповідь: "Хіба ж це наше діло?"

Ця відповідь не є так безнадійна, як на перший погляд здається. Таку думку, здається, заступає один з творців і передових ідеологів ОДУМ-у, який у перших числах "Молодої України" писав: "...ОДУМ створено для того, щоб включити в організоване життя ту українську молодь, яка не знайшла собі місця в емігрантському СУМ-і та Пласті." В одному з дальших чисел журналу знаходимо такі слова цього самого автора: "...хто воліє втоптані стежки, хто хоче повної "згоди в сімействі", хай не плаче, хай відстає."

Мені здається, що бажання включити молодь в організоване життя не є ще вистачаючою причиною для створення такої організації, як ОДУМ. Нема великої різниці, чи хтось житиме політичними та іншими ілюзіями індивідуально, чи організовано. Що ж до "згоди в сімействі", то пора зрозуміти, що час-до-часу окремі нації знаходяться в становищі, в якому така згода конечна, хоч би й тимчасова. А в цьому напрямі ми не зробили ще майже нічого.

ОДУМ не здійснив також частих обіцянок нав'язати конкретний зв'язок з народженою в Канаді молоддю. Здається, до цього спричинилися впливи деяких наших "поваж-

них" дорадників, які твердили і твердять, що українська молодь, народжена в Канаді, це пропащий і безнадійний елемент нашої національності. Ті, хто це твердить, забувають, що українська молодь, народжена в Канаді, має серйозні причини до подібних висловів про нас. Тому ця справа не мусить бути занедбана.

Ми нарікаємо, що частина здороводумаючої молоді не пристає до нас. Поведінка цієї молоді зрозуміла, бо ж ОДУМ нічим не різниться від інших організацій, хіба тим, що є справді демократичною організацією. Одиниці, на яких нарікаємо, цінять більш самостійність думки, ніж порожнечу в формі організації.

В наслідку ОДУМ, крім збільшення сил демократичного блоку в емігрантській сварці за ілюзійну владу або правду, не вніс нічого нового в наше "ілюзійне життя" й тим самим не виправдав досі свого існування. ОДУМ, як і інші організації, "приготовляє молодь до політичного життя" в майбутній українській самостійній державі, забуваючи, що коли ми досі політично недозріли до самостійної держави, то виховувати нас тепер рішуче запізно. Теперішній час є кульмінаційною точкою західньо-східного конфлікту, отже часом виборювання держави, якщо ще не мечем, то свідомими ділами й пером. Використовувати теперішній момент на щонебудь інше ми не можемо й не сміємо. Але для виборювання держави треба єдності, а ми її не маємо. Бо ми нездібні до реальних дій,

ми любимо ілюзії, творимо більше й більше організацій, стараємося бути вождями тих організацій і в цей спосіб здійснюємо наш національний обов'язок. Запобігти цьому сумному явищу ми не можемо, бо така вже наша вдача.

Від Редакції: Без уваги на деякі протиріччя в твердженнях автора, містимо цю статтю, як таку, що досить вірно відзеркалює погляди частини аполітично й проти всяких партій настроєних одумівців. Основною хвилюючою статтю, на нашу думку, є те, що автор, критикуючи недомагання в роботі ОДУМ-у, переносить критику в принципову площину, не даючи свого реального й конкретного пляну щодо розв'язки заторкнених проблем. Вважаємо, що професійний песимізм не є властивим ліком на болячки нашого організованого життя. Нам невідомо, наприклад, щоб провід ОДУМ-у ігнорував творчу ініціативу будького з своїх членів, коли йдеться про справу консолідації українських молодечих організацій, зв'язки з канадійською українською молоддю, виховну роботу всередині ОДУМ-у й т. п. Якщо ж, за два роки існування, ОДУМ не може похвалитися успіхами у деяких ділянках, то лише, мабуть, тому, що "десятки важливих становищ у ньому необсаджені й чекають на відповідних ентузіастів праці. Віримо, що дочекаються. Лише тоді наші аргументи з часів нашої опозиції в інших організаціях не будуть проти нас. Лише тоді ОДУМ стане таким, яким хоче бачити його молода українська молодь". Так писав у цитованій Б. Осиповичем статті М. Дальний, і це невеселе, але оптимістичне ствердження є, мабуть, найближче до правди. Не висловлюючи покищо свого становища до всіх інших, заторкнених Б. Осиповичем справ, редакція радо вітатиме дискусію на цю тему й дасть слово навіть тим, що цінять свободу думки більш, ніж порожнечу в формі організації, якщо вони справді мають свіжу й вартісну думку.

ОГОЛОШЕННЯ

Відкрито запис студентів на 2-й курс Інституту Заочного Навчання при УВУ. Запис провадиться тимчасово на Гуманістичний Відділ.

Подавати заяви можуть особи, що скінчили 1-ий курс Інституту Заочного Навчання або відповідну частину студій у високих школах як українських, так і чужоземних.

На 2-му курсі Гуманістичного Відділу викладатимуться:

Вступ до мовознавства, вступ до слов'янознавства з граматиною церковнослов'янської мови, українська діалектологія, історія України, історія української літератури, теорія літератури, західня література, історія філософії.

Заяви про вступ просимо слати на адресу:

Institut d'enseignement par correspondance
27, rue des Bauves, Sarcelles (S. et O.)
France

ВІДПОВІДЬ “ДОРОГОГО СТЕЙНБЕКА”

(Передано “Голосом Канади” в Україну)

Після того, як американський письменник Джон Стейнбек написав роман “Грона гніву”, в якому змалював митарства американських робітників у Каліфорнії, комуністи всього світу, а особливо володарі советського “раю” вирішили, що Стейнбек — свій чоловіг. Советські критики висловлювали йому найвищі похвали, “Грона гніву” видавались високим тиражем, ім'я Стейнбека прикрашувало “Літературну газету”. Советська преса писала, що “Грона гніву” — найкраще свідчення про тяжкий стан американського робітництва, хоч сам Стейнбек заявив, що описана в його книзі дійсність стосується 20-их років, а з того часу сталося багато змін на ліпше. Але про це советська преса не згадувала.

Щоб остаточно переконати Стейнбека, наскільки советський лад ліпший від американського, а доля советських робітників — від долі каліфорнійських, його запросили до Советського Союзу. Враження з цієї подорожі Стейнбек змалював у своєму “Російському щоденнику”. Керівники советської “громадськості” показували йому зразкові колгоспи, влаштовували зустрічі й розмови з трудящими, артистами та письменниками, не відступаючи від нього ні на крок. Стейнбек сумлінно описав усе, що чув і бачив, гори зернистої ікри і відра шампанського всюди, де його приймали, висловивши тільки маленький сумнів у реальності чужого й баченого. Але це була лише маленька тінь на загальному святковому тлі книжки, і комуністи активно її поширювали.

Минулого літа Стейнбек відвідав Італію. Його перебування там збіглося з приїздом в Італію головнокомандуючого військ Пів-

нічно-атлантийського оборонного пакту генерала Ріджвея, колишнього головнокомандуючого союзних військ на Далекому Сході. Італійські комуністи, виконуючи інструкції Кремля, почали — по-правда без особливого успіху — кампанію страйків і демонстрацій проти Ріджвея. В комуністичній газеті “Уніта”, за підписом Еціо Таддеї, з'явився “Відкритий лист до Джона Стейнбека”. “Дорогому Стейнбекові” пропонували підтвердити все те, що писала про генерала Ріджвея і взагалі про американських вояків комуністична преса. Мовляв, Ріджвей — кат, він провадив у Кореї “бактеріологічну війну”; американські солдати — звірі і дегенерати, вони бавляться тим, що роздавляють танками корейських дітей — і т.д. і т.д. Лист “дорогому Стейнбекові” закінчувався досить виразним натяком, що коли він не ствердить комуністичних обвинувачень, проти нього почнеться кампанія цькування.

На цей “Відкритий лист” Стейнбек відповів теж “Відкритим листом” — але в зовсім іншому дусі, ніж очікували комуністи.

Рим вітає американців

Стейнбек писав: “Я хотів би знати, чи вірите ви самі в свої вигадки, що наші танки роздавлюють дітей і в те, що ми розстрілюємо корейських біженців з кулеметів. Ви можливо й вірите всьому, в що вам наказують вірити. Тому я спитаю — не в вас, а у ваших читачів, для яких цей наказ не обов’язковий: чому — якщо ми так жорстоко ставимось до втікачів — вони біжать до нас і ніколи не біжать до комуністів? Адже люди в тяжку хвилину біжать не туди, де їм загрожує жорстокість, — вони біжать, рятуючись від жорстокости”.

“Так, Об’єднані Нації скидають в Кореї з літаків листівки, і в них справді є найнебезпечніші заразливі мікроби: мікроби правди. Цих мікробів правди комуністи бояться найбільше в світі. Так, ми визнаємо, що скидаємо ці мікроби правди — і ми горді з цього”.

З приводу брехні комуніста Таддеї про американських вояків Стейнбек пише:

“— Таддеї, чи знаєте ви, хто такі американські солдати? Це діти наших фермерів і шахтарів, наших робітників і торгівців, банкірів і письменників. Вони відірвалися від нашого серця в хвилину національної небезпеки. В мене самого двоє дітей. Коли вони виростуть, вони також будуть американськими солдатами, якщо

Американські вояки на Далекому Сході

цього потрібно буде моєму народові. І якщо ви кажете чи хоч би натякаєте, що американські солдати — зіпсовані дегенерати й звірі, то ви, Еціо Таддеї — брехун”.

Цього листа Стейнбек післав у ту ж комуністичну газету “Уніта”. Після довгих викручувань “Уніта” надрукувала цього листа, викинувши з нього, нібито з браку місця, все, що було по комуністах. І не дивлячись на “брак місця” — тут же було надруковане величезне, на три колонки, заперечення Стейнбекові.

Після цього Стейнбек опублікував цього листа повністю в італійській пресі.

Подав Свирид Ломачка

П. Невідомий

РІЗНИМИ ШЛЯХАМИ

Різними шляхами з батьківської хати,
Кинувши в заграві села і міста,
В край чужий, далекий, відійшли ми
брате,
Стиснувши гарячі спрагнені уста.

Бачили ми, брате, як лилися сльози,
Чули крик жіночий, плач дітей сиріт,
Дівчина прощалась в снігах на порозі,
Шелестів, прощався ясен край воріт.

Хоч і розійшлись ми по шляхах чужини,
Сила є велика в кинутій ріллі.
Вір, у день ясного свята України,
Стрінемось ми знову на своїй землі.

З НОВИМ РОКОМ

З нагоди нового року редакція "Молодої України" бажає українським письменникам і журналістам на еміграції нових творчих і персональних успіхів.

Зокрема бажає:

- У. Самчукові** — групу волиняків, що допомогли б йому видати 2-й том "Волині".
- Ю. Шерехові** — перевищити в своїх творах Г. Шевчука.
- Т. Осьмаччі** — друкарську машинку, що позбавила б редакторів потреби шукати для розшифрування його рукописів знавців стародавньо-асирійського письма.
- М. Орестові** — гаїв, полян, священних дібров, оболоків, благосних долин і всього іншого, чим живе його ліра.
- О. Лятуринській** — здоров'я і нову збірку поезій.
- С. Гординському** — не відгороджуватись від поезії літературним додатком "Свободи".
- Є. Маланюкові** — земну мадонну, що примусила б його знову взяти в руки стилос.
- В. Чапленкові** — видати окремою книгою свої "Листи до редакцій", "Спростування" та інші полемічні твори.
- Л. Лиманові** — один вірш у черговому році.
- В. Барці** — перестати, нарешті, спатоньки і почати вже віршуватоньки...
- І. Багрянному** — перейменувати свій роман "Сад Гетсиманський" на "Сад Гетьманський" і цим злагодити напади на свою особу гетьманців-державників.
- В. Державинові** — не писати занадто популярно.
- Ю. Дивничеві** — видати ще бодай друге число "Літературно-Наукового Вісника".
- Д. Гуменній** — тримати високо прапор гуменнізму в нашій літературі.
- Л. Полтаві** — добре вивчити ноти

і не фальшивити (див. статтю Ю. Шереха, "Нові Дні", ч. 36).

- І. Качуровському** — того ж, що бажає йому Свирид Ломачка: "Добре вимий носа й ноги, вигляд генія прийми, висунь роги крізь "Пороги" і в століттях прогреми."
- Г. Черинь** — американця з літаком.
- Б. Кравцеву** — покинути кравцювати в "Америці" й зайнятися літературною творчістю.
- П. Карпенкові-Криниці** — опустити вітрила, бо пливати все одно нікуди.
- О. Раневі** — нових успіхів у публікуванні чужих творів під своїм іменем.
- І. Манилові** — написати, за прикладом Гоголя, повість про те, як посварився Іван Манилович з Яром Славутичем.
- Я. Єлаутичеві** — присвятити дорогому Манилові ще один зворушливий сонет.
- М. Ситникові** — перейти цілком на весільну тематику (див. "Українські Вісті" ч. 103 (670)).
- Б. Подолякові** — не бавитися в індуське мовчання.
- П. Волинякові** — переробити "Плач Ярославни" на "Плач Волиняка за передплатниками" і містити в кожному числі "Нових Днів".
- В. І. Гришкові** — не лише писати, але й діяти.
- І. Майстренкові** — бодай одного нового члена.
- І. Керницькому** — нову криницю дотепів.
- А. Галанові** — ще декілька псевдонімів.
- О. Сацюкові** — пташку з Волині.
- Ю. Тисові** — пергамену для запису містерій.
- Ю. Буряківцеві** — видати ще одну збірку під редакцією Манила.
- О. Бабієві** — придумати собі інший псевдонім.
- Ю. Косачеві** — орден Леніна від "Громадського Голосу" і георгіївський хрест від Гулая.

МОЛОДЬ У СВІТІ**СКАНДАЛ З НІМЕЦЬКИМ "ПІДПІЛЛЯМ"**

Між тридцятьма молодечими організаціями, які постали в Західній Німеччині після війни, найсильнішою, найбагатшою й найкраще організованою здавалася Спілка Німецької Молоді (Бунд Дойчер Югенд).

Цю скрайньо націоналістичну організацію, що нараховувала біля 20.000 членів і вдавала, що стоїть за демократію й проти комунізму, дехто вважав єдиним гідним противником комуністичної "Вільної Німецької Молоді" з її двома мільйонами членів (не враховуючи 1500000 "піонерів") у Східній Німеччині. Проте надії на демократизм Спілки Німецької Молоді виявились завчасні. Вже раніше багатьом не подобалася її конспіративність та її методи боротьби з комуністами і їх прихильниками. Ці методи дуже нагадували часи приходу до влади Гітлера. Коли ж завважено, що Спілка Німецької Молоді атакує не лише комуністів, а й соціал-демократичну молодь Німеччини, за цю справу взялася західнонімецька поліція. І викрила скандальні речі. Виявилось, що ще на початку 1951 року провідники Спілки Німецької Молоді запропонували свої послуги американській розвідці. Вони обіцяли організувати й вишколити таємні терористичні відділи, які у випадку зайняття Советами Західньої Німеччини мали вести саботажну і партизанську акцію проти комуністичної окупації. Діставши від американської розвідки фінансову підтримку в сумі 50.000 марок місячно, провід Спілки Німецької Молоді взявся до "праці". З "молоді" у віку 35-50 років були організовані таємні відділи, які в лісах між Франкфуртом і Дармштадтом проходили військовий перевишкіл з німецькою, російською й американською зброєю. Ці відділи складалися переважно з колишніх офіцерів німецької армії й повітряної фльоти, а також з офіцерів СС. Ма-

ючи до диспозиції дисципліновані й добре перевишколені кадри, провід цієї організації вирішив не чекати війни з советами, а розпочати негайно політичну акцію на власну руку. Поліція викрила листи з довгими списками осіб, що мали бути ліквідовані Спілкою Німецької Молоді. На цих списках, крім декількох комуністів, були всі діячі західнонімецької республіки, які не подобалися Спілці Німецької Молоді, включно з провідником Німецької Соціал-Демократичної Партії, прем'єр-міністром Нижньої Саксонії, посадовцями міст Гамбург і Бремен та багатьма іншими чільними проти-комуністичними діячами західнонімецької республіки. Коли ця брудна афера вийшла наверх, комуністична пропаганда вдарила в барабанний вогонь, мовляв, американська окупаційна влада хоче відновити нацизм у Німеччині. Також урядові чинники західнонімецької республіки почали домагатися вияснень від американців. Незалежний "Франкфуртер Рундшау" з цієї нагоди писав: "Ми відмовляємося поборювати сталінізм за допомогою фашизму". Нарешті чинники американської розвідки заявили, що даючи фінансову допомогу Спілці Німецької Молоді, вони вірили, що зможуть контролювати діяльність і пляни цієї організації. Коли ж виявилось, що це неможливе й що Спілка Німецької Молоді йде по лінії, суперечній директивам американської розвідки, допомогу цій організації було припинено ще весною минулого року. Та, як пише "Тайм", — "ніхто не хотів зрозуміти, що американці не погані, а тільки дурні".

Ми віримо в відсутність злої волі в американців і цілком згодні з коментатором газети "Глос Польскі", який писав: "Треба, щоб американська цивільна й військова влада в Німеччині, і не лише в Німеччині,

ЩАСТИ БОЖЕ ТИМ, ЩО ШИРЯТЬ ПРАВДУ!

Др. Ст. Витвицький в Торонто — фото В. Неліпи

В неділю 21 грудня громадяни м. Торонто мали нагоду вітати одного з найвизначніших і найбільш відданих справі визволення провідників українського народу, а саме міністра закордонних справ українського екзильного уряду — д-ра Степана Витвицького.

Бажаючи почути одного з найкращих сучасних українських дипломатів, наше громадянство переповнило вщерть залю Українського Народнього Дому ще до початку виступу дорогого гостя. Сотні людей, не можучи вміститися в переповненій залі, були змушені розій-

тись, або чекати кінця виступу в коридорах, без надії дістатися до залі. Це свідчить про те, що такого роду віча повинні б відбуватися частіше, щоб дати нагоду людям почути правдиві інформації про Українську Національну Раду, її діяльність та перспективи нашої визвольної політики. В своїй інформативній доповіді д-р Ст. Витвицький висвітлив багато проблем, які турбують широкі кола українського громадянства на еміграції і в Україні. Зокрема довго зупинявся він над питанням недовершеної консолідації українських політичних сил і тими труднощами, що з ними зустрічаються представники УНРади в зовнішньо-політичній діяльності через деякі нерозважні вчинки аматорів "другого українського політичного центру". Просто не хочеться вірити, щоб члени тієї партії, яка в ганебний спосіб бойкотує справу українського національного об'єднання, були настільки розумово анемічні,

добре обдумувала вибір союзників та методів дії. Обережність оплачується, а похапливість коштує дуже дорого". Додамо тільки, що мовчанка, якою переважна більшість української преси на еміграції збула цю повчаючу аферу з німецьким "підпіллям", непокоїть нас. Б. Б.

що й досі не можуть збагнути, куди ведуть їх їхні сучасні провідники. Що ж можна сказати про майбутнє, коли б такі "провідники" дійшли до влади? Чи ж їхні способи втриматися при владі за всяку ціну були б інакші, ніж большевицькі, гітлерівські та всяких інших деспотів світу? Думаю, що ні. Прикладом цього може служити й "дискусія", яка відбулася після закінчення доповіді д-ра Витвицького.

Треба дивуватися витриманості дипломата старої демократичної школи, яким, без сумніву, є д-р Ст. Витвицький, що холоднокровно дав об'єктивні й вичерпні відповіді на всі поставлені йому (деколи цілком недоречні й провокативні) питання. Саме завдяки цій холоднокровності й об'єктивності д-ра Витвицького може й вдалося йому переконати декого з "опонентів". В кожному разі після кінцевого слова, в якому дорогий гість з ВО УНРади висловив віру в можливість повного об'єднання українських політичних середовищ довкола УНРади та побажав від імени УНРади "Веселих Свят і щасливого Нового Року" для всіх присутніх, спів українського національного гимну звучав велично й солідарно. Віримо, що таким буде й останній наш бій за визволення й за

відновлення самостійної соборної української держави.

Після закінчення цього великого віча влаштовано вечерю на честь дорогого гостя, на якій були присутні представники українських демократичних партій та організацій. З численних привітальних промов слід зокрема вирізнити промову ген. М. Садовського, представниці українського жіноцтва та представника УНДС інж. О. Тарнавського.

Обмінявшись думками з багатьма представниками наших організацій, д-р Витвицький від'їхав у свою дальшу дорогу.

Щастя Боже відважним, що поширюють правду! М. О.

В. Ш. Пану Президенту

Андрію Миколаєвичу Лівницькому

Об'єднання Демократичної Української Молоді в м. Філядельфія, США, горяче вітає Вас, Пане Президенте, з нагоди Ваших іменин. Хай Милосердний Господь благословить Вас на трудному шляху боротьби за визволення нашого многотраждального народу і відновлення Нашої Незалежної Християнської Держави.

Управа Філії ОДУМ-у
у Філядельфії.

МИСТЕЦЬКА ХРОНІКА

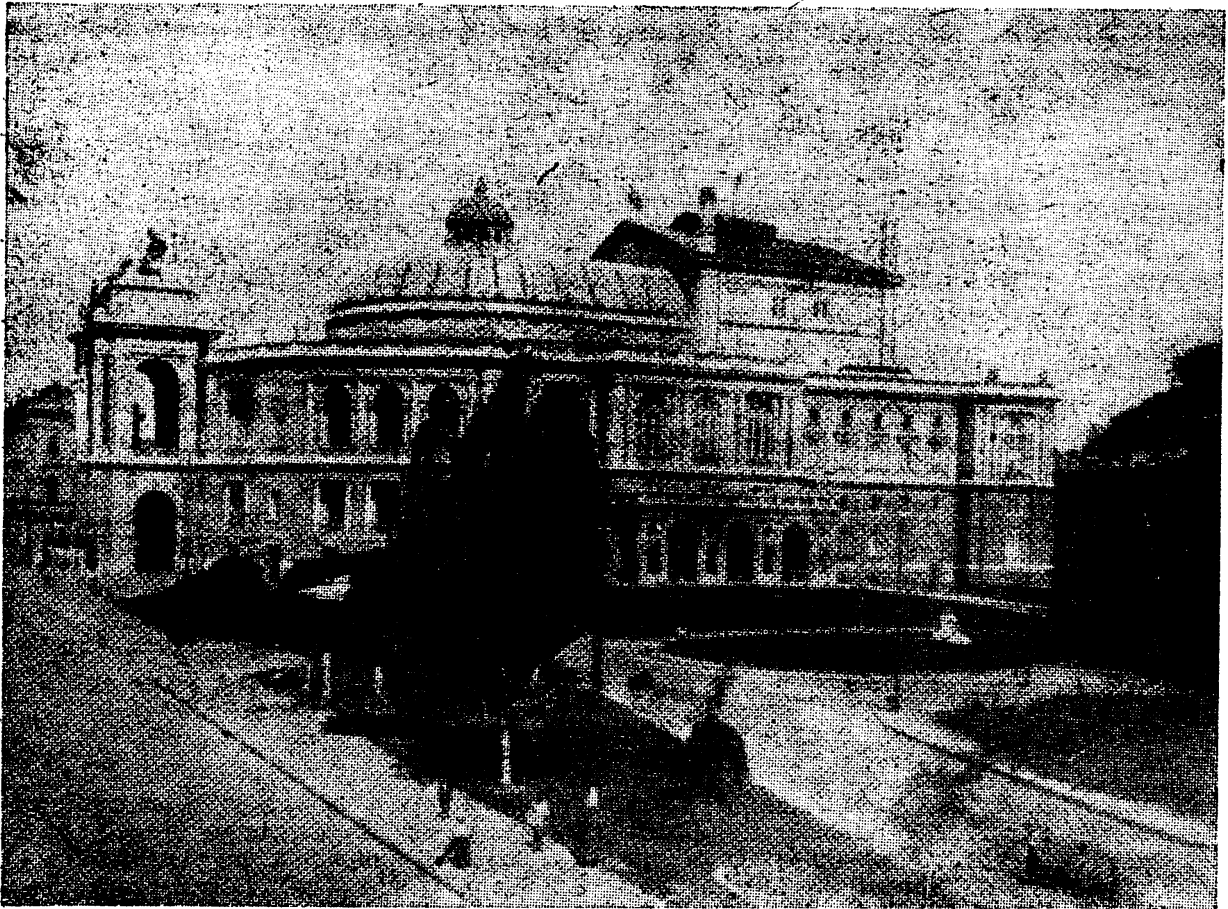
СТУДІЯ УНІВЕРСАЛЬНИХ ТАНЦІВ У ТОРОНТО

Не зважаючи на цілий ряд перешкод, що обумовляють стрим мистецької активності наших майстрів, все ж можна з приємністю ствердити, що українські майстри наполегливо шукають шляхів, щоб вивести свої творчі осяги понад рівень тутешнього трактування мистецтва.

Вже рік часу в Торонто існує "Студія універсальних танців" що її організувала досвідчений балетмайстер п-на Леся Тугай-Бей. Студія має кілька відділів, а саме: балет, характеристичні танці, акроба-

тичні, народні, комічні та гротескові.

Учні цієї Студії брали участь у кількох більших імпрезах, а також у минулорічному Мистецькому Фестивалі, що його zorganizував Український Відділ Канадійського Легіону. Судячи по тому, що учні Л. Тугай-Бей дістали похвальні грамоти і високі оцінки від журі, яке складалося з професорів канадійських музичних шкіл та передових критиків мистецтва — можна оцінювати осяги й здібності балетмайстра Лесі Тугай-Бей, яка без гучних реклям і розголосу всеціло вглибилась у ділянку хореографії. Багато уваги присвячує Л. Тугай-Бей танкам південних народів, що потребує всебічного знан-

Одеський оперовий театр — одна з кращих будов України

ня хореографії. Л. Тугай-Бей, як уродженка півдня України, проявляє себе в цій ділянці справжнім майстром.

НОВИЙ ТАНОК

ОЛЕНКИ ГЕРДАН - ЗАКЛИНСЬКОЇ

Танцюристка Оленка Гердан-Заклинська виступила 27 грудня м. р. з прем'єрою танку "Плач Ярославни". Цей виступ був черговим у ділянці танцювальної символіки, де танцюристка намагається відокремити танцювальну варіацію від музичного супроводу, замінюючи його віршовою рецитацією, або піснею. Така спроба відображувати вірш чи уривок поеми рухами тіла претендує на оформлення в танковому мистецтві окремої ділянки, де танець ілюструється самостійно. Музика, як фактор універсальної мови, що кермує ритмікою і з нею творить гармонійний зв'язок — виключається. Власне при такій умові перед виконавцем повстає велике

завдання передати публіці образ вірша чи історичної поеми, розкрити складні сторони доби та психологію історичної постаті.

Безсумнівно, ця нова ділянка танкового укладу є досить цікава і потрібна для збагачення нашої культури новими творчими шуканнями. Також бажана у цій справі об'єктивна критика і фахові завваги, щоб допомогти танцюристці Заклинській в творенні нових зразків танцювального мистецтва.

КИЇВСЬКИЙ ТЕАТР ОПЕРИ

І БАЛЕТУ

До працівників мистецтва в київському Театрі Опери й балету ставляться великі політичні завдання, які мали б творити основу мистецького змісту. Опера й балет фактично стають пропагандивним знаряддям в так званій "боротьбі за мир". Як повідомляє "Литературная Газета", В. Юровський створив новий балетний виступ "Під небом Італії" на лібрет-

то Р. Захарова в постановці С. Сергеева, присвячений італійському народові, що "бореться за мир". Народний артист РСФСР Михайло Габович захоплено стверджує, що творці нового балетного виступу, поминули сентиментальність, замінили навіть ті місця, де вона конечно необхідна, як балетне "адажіо" — на громадянські заклики до боротьби за мир. Це в тих місцях, де композитор написав любовні дуети між Лючією і Джузеппе. Головні ролі: Лючія — продавець газет, Джузеппе — рибалка, Валентіно — порто-

вий вантажник-комуніст. Групові сцени творять: рибаки, вантажники, безробітні, студенти, "американські окупанти" з офіцером Атомсом, його адъютантом Бобом і власник рибних промислів сеньор Чінті.

Подібний зміст й іншого балетного твору "Пожежі Парижа". Описуючи осяги советського балетного мистецтва, артист Габович з патосом запитує: — "Хіба не викликають ці сцени високого надхнення?" Це саме питання, тільки з іронією замість патосу, ставимо ми.

Вол. Шелест

З УСЬОГО СВІТУ

НАД ЧИМ МАЛО ЗАМИСЛЮЄТЬСЯ ЗАХІДНИЙ СВІТ

Советський Союз, найбільша в світі країна з поважною кількістю портів великого військового значення, має багато перешкод на дорозі до будови великої й ефективної морської флотії. Не зважаючи на те, що Одеса, Ростов і Севастополь мають тільки один вихід у Середземне море через турецькі Дарданели, а північнозахідні порти Ленінград та Ріга — через вузьку протоку поміж Данією і Швецією, Советський Союз за останні 10 років спромігся збудувати морську флотію, яка стоїть тепер на першому місці в світі по кількості кораблів і на третьому по тонажу. Вже в теперішній час флотія Советського Союзу в два рази сильніша від флотії гітлерівської Німеччини. Флотія СССР призначена для перерізування життєвих транспортних ліній ворога, для пролому десантних операцій та для обстрілу прибережних військових споруд з великої віддалі. В цих можливостях советська флотія неперевершена. США та їхні союзники мають неперевершену дефензивну морську силу; більшовики такої сили не мають, але їм не бракує багато. Це видно з зіставлення морських сил США і СССР.

США мають великі стандартні лінійні кораблі. СССР має три придатних до реконструкції дредноути та три лінійні кораблі інших конструкцій. Кораблі США міцні в бою, знамениті силою морських гармат. Советські кораблі мають 1 або 2 гарматні башти для кидання керованих радіом повітряних торпед та б'ючих на далеку віддаль ракетних апаратів.

Советський Союз має 15-20 нових або

перероблених у часі другої світової війни крейсерів. Заплановано ще 20, у тому числі 4 надкрейсери (панцерники). Крейсери США, як і советські, призначені для розвідки, але фахівці думають, що кораблі Советського Союзу більш ефективні в атаці ворожих конвоїв з далекої віддалі.

Флотія США має 27 тяжких літаконосців. СССР має тільки один, відібраний у німців у другій світовій війні — "Граф Цеппелін". Це тому, що літаконосці повільні, добрі в обороні, але погані в нападі.

Винищувачів (міноносців) США мають 244 до 103 советських, але більшовики плянують збудувати ще 120. Винищувачі США вживані переважно в діях проти підводних човнів та для супроводу конвоїв. Советські винищувачі пристосовані до охорони побережжя та до підтримки атак підводних човнів.

Советський Союз має 300 підводних човнів та запланованих 1000. Німеччина мала 130 підводних човнів у другій світовій війні. Не всі советські підводні човни великі й модерні, але в загальному в досить добром стані. З них відомі такі типи:

а) Довгоносні, що набирають повітря без впливу на поверхню.

б) З мотором короткого замикання, що постачається киснем без потреби впливу на поверхню.

в) З атомовим мотором, великої сили та з великим радіусом дії.

Советський Союз з могутньою надводною та підводною флотією і з широкою програмою змодернізування ста-

новить морську потугу, можливість постановки якої ніхто не міг уявити перед 10 роками. Спроможності советської фльоти в далекосяглому обстрілі і в швидкості кораблів (фахівці вважають, що ця фльота може потопити ворожий конвой обстрілом з-за обрію) роблять її найбільш ефективною нападаючою фльотою світу.

Подав за журналом "Квік"

О. Сандул

ЗИМОВИЙ СПОРТ В КАНАДІ

Гокей — це найбільш поширений зимовий спорт, що початками сягає до 1879 року, коли відбулися перші в Канаді гокейні змагання в Кінгстоні, Онтаріо. Цікаво відмітити, що гокей був знайомий в Європі вже сотні років раніше. Перші змагання були, звичайно, аматорські — навіть правила гри перед кожними змаганнями укладали самі гравці, кількість яких мінялася, аж доки було усталено по шість з кожного боку. Щойно пізніше, коли гравцям почали від 1908 року платити за їхню гру, створились професійні дружини. Чаша Стенлея, що була найвищою нагородою для аматорів, перейшла до професіоналів, а аматори змагалися за чашу Елена.

Організаційно канадський гокей побудований на провінційних лігах, в яких змагаються аматорські дружини, чемпіони яких грають при кінці сезону за мистецтво. Професійні дружини, як "Мейпел Ліф" — Торонто, чи "Кенедієнс" — Монреал, входять у склад Національної Ліги, яка в суті речі є інтернаціональною організацією професійних дружин, бо сюди належать також славні американські гокейні клуби як "Ред Вінгс" — Дітройт, чи "Блек Гавкс" — Шікаго. Змагання поміж згаданими дружинами належать до найважливіших подій сезону і стягають тисячі глядачів.

Крім професійних і аматорських ліг існують гокейні клуби при університетах та середніх школах. Також існують дівочі команди. Гокей в Канаді стоїть на високому рівні. Майже щороку одна з канадійських аматорських дружин здобуває чемпіонат світу.

Другий найбільш поширений зимовий спорт в Канаді — це старовинна гра зі Шкотії, — курлінг. Тому, що дуже мало наших читачів ознайомлені з цією грою, я хочу дати їм короткий огляд. Курлінг грають на льоду в приміщенні, під дахом, або на вільному повітрі. По чотири гравці в одній дружині стають одні проти одних по обох кінцях льоду і по черзі викидають тяжкий, гладко вишліфований камінь, який поволі просувається в напрямі „дому“ противника, щоб його попасти. Перед цим двадцяти-кілограмовий камінем іде той гравець, що його кинув і замітає лід, щоб

жодна порошок не змінила напряму каменя.

Лещетарство було спопуляризоване в Канаді щойно по першій світовій війні. Догідні кліматичні й теренові умови сприяють розвиткові цього спорту. В 1920 році створено Аматорську Лещетарську Організацію, що нараховує сьогодні понад сто клубів. Індивідуальні змагання за першість в різних конкуренціях лещетарства (біги, стрибки, сляльом), відбуваються підчас Зимового Спортивного Свята, яке влаштовують кожного року в знайомий курортний містечок Західньої Канади — Банфі.

Ю. Охрим

До "Національної Футбольної Ліги" в Торонті прийнято сильну українську футбольну дружину У. С. К. "Тризуб". Ця дружина, в кольорах якої грають такі "старі" гравці як Скоцень II, Скоцень I, Горський і, здається, мають грати Стецьків та Закалужний, має шанси при систематичних тренінгах і співпраці зайняти передове місце у вищезгаданій Національній Лізі. Крім "Тризуба" в Національній Лізі буде змагатися вже четвертий рік С. Т. "Україна". З неспомогом треба ствердити, що „патріотичні" провідники С. Т. "України" вели поширену акцію проти прийняття "Тризубу" до Національної Ліги. Не диво, що репортери англійських часописів не могли зрозуміти "чому українська дружина проти прийняття другої дружини з України". Це можливе тільки в українців.

"Олд Ейдж" Джейнкенс буде перегонове авто з джетовим мотором, яке має досягнути швидкості 450 миль на годину. Це авто буде закінчене в 1954 році і коштуватиме 50,000 доларів. Спортовець і власник "Олд Ейдж" хоче особисто побити світовий рекорд їзди авто в своєму сімдесятьпершому році життя.

Читачі, які цікавляться боксом, добре знають ім'я американського негра Шугар Рей Робінсона, який протягом останніх 12-ти років був божищем любителів цього гострого спорту. Здобувши два світові титули мистця (вага перша і середня), відбувши 137 професійних зустрічей, з яких лише три програв, і маючи 300,000 доларів в різних інтересах, Шугар Рей Робінсон минулого місяця вирішив зійти з рингу. "Я, на жаль, не можу дати більше глядачам того, що вони хотіли б бачити", — заявив Робінсон. А глядачів, яких було 60,000, коли Шугар зустрівся в рингу за мистецтво світу з Ренді Торпіном (англійець) в 1951 році в Нью Йорку, справді важко вдоволити. Шугар Р. Р. мусів важко працювати, щоб, врешті, скри-

вавленим і побитим, у 10-ій рунді перемогти англійця нокавтом.

„Я все ще міг би змагатись з кимнебудь”, — каже Шугар, — „але моїм ногам недостає вже швидкості, а моїм рукам акуратності”. Це, однак, не перешкоджає йому заробляти на хліб далі „ногами”. Цим разом — як танцюрист у нічному клубі. Тут Робінсон має можливість, без великого напруження й ризику, заробити ще біля 10,000 доларів у тиждень і відложити дещо на „чорну годину”, коли б його підприємства перестали бути рентовними.

НЕБЕЗПЕЧНІ ДЕРЕВА

В малодоступних і пустельних околицях мексиканської провінції Морелос росте дерево, що має назву „дерево злої жінки”. Його нагий і дивно покручений пень насичений власною отрутою. Кожний, хто діткнеться цього дерева, дістає отруєння шкіри, що часто спричинює смерть. Ці дерева здебільша позначені таблицями з написом — „небезпечні” і тубільці їх оминають здалека.

В Мексико, в місцевості Куернавака, росте також дерево, що називається „динамітне”. Воно теж прикрашене таблицею з написом — „небезпечне” і має ту властивість, що його овочі, коли дозріють, — з великим гуком вибухають і можуть поранити чи бодай настрашити прохожих.

До небезпечних дерев зараховують також дерево, яке росте в Індії і виділяє через волосинки свого листа отруйну рідину, яка при дотику викликає сильне запалення шкіри, що триває не раз місяцями. Це дерево, однак, настільки „чесне”, що остерігає прохожих своїм дуже неприємним запахом. Проте на перше місце серед небезпечних дерев вибивається легендарне „дерево-людод”. „Дерево-людод” росте на острові Мадагаскар і має вигляд велетенського ананаса, висотою 8 футів і зовсім позбавлене галуззя. Пеня цього дерева подібний до темnobрунатої шишки, з вершка якої звисає вісім листків, довжиною 12 футів. Ці листки мають гострі, мов у шаблі, краї і зсередини вкриті роговими гачками. Вершок цього пня-шишки подібний до округлої білої миски-збірника, куди сочиться солодка, як мед, з одурманючими й усиплюючими властивостями, рідина. З країв цієї миски-збірника стирчать на всі боки довгі, волохаті, зелені стовпчики.

Кажуть, що цьому дереву складає жертви примітивне мадагаскарське плем'я — мкодосів. Мкодоси змушують жертву — найчастіше жінку — видряпатися на вершок цього дерева й напиться липкої рідини з миски-збірника. Напившись цього „меду”, жертва намагається зіскочити на землю, але в цю

мить дерево-людод, яке досі було спокійним, оживає. Його гнучкі стовпчики, мов голодні вужі, оплітають жертву довкола шиї і рамен, а величезні листки один за одним підносяться вгору й замикаються над жертвою з силою гідравлічного преса. Після 10 днів листки знову безвладно опадають додолу й тільки кістки в підніжжі страшного дерева пригадують про недавню жертву...

Існування дерева-людода досі не підтверджене вченими, але воно не виключене, коли взяти до уваги, що існують у світі комахоїдні рослини, які живляться виключно комахами, що сідають на привабно яскраве листя цих рослин.

В. Г.

ВБИВНИК З ТРОЩІ

В північній частині Квінсленду (Австралія), там, де росте цукрова троша, серед низки різного роду гаддя, живе велика смертоносна змія — тайпан, що досягає іноді 10 стіп довжини. Своєю отруйністю вона дорівнює кобрі в Індії та змії мамба в Африці. Досі відомо лише один випадок, коли жертва вкусу цієї гадюки зісталася жива. Це був молодий хлопець з туземного населення чорношкірих. Швидка допомога товаришів врятувала його від смерті, але не зважаючи на пізнішу лікарську допомогу, з сильного й жвавого хлопця лишилася лише тінь. Останньої зими двоє мисливців В. Лоркінг і Й. Дваєр з Сіднею, бажаючи зловити цю змію для Сіднейського зоопарку, приєдналися в Каїрні до експедиції Еріка Воррела, що хотів зловити тайпана для дослідних лябораторій в Мельборні. Ця експедиція бачила шість тайпанів і зловила трьох. З них один утік, другий здох, а останній перебуває тепер у зоопарку міста Таронда. З нього виділили отруту для дослідів у лябораторіях. Але кількість цієї отрути недостатня, щоб зробити з неї сироватку. Ляборанти гадають, що сироватка, зроблена з отрути тигрової гадюки, може заступити отруту тайпана, що досить подібна своїм хемічним складом. Минулого року з більш як 2000 тигрових гадюк було здоєно отруту й вислано до лябораторій. Отрута тайпана є в більшій мірі нерво-токсін. Вона паралізує нерви, що контролюють різні функції організму, включно з диханням. Ця отрута спричиняється до згущення й застигання крові. Лише надзвичайно швидка протидія може врятувати життя укушеної жертви. Рана мусить бути вирізана до глибини 1/2 цалля, кров достатньо спущена за допомогою висмоктування та вжито негайних лікарських заходів. Такі особливості однієї з найнебезпечніших гадюк Австралії, де нараховують понад 120 порід різних змій.

Подала О. Нитченко, Мельборн, Австралія.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ХІБА ТАК ДИСКУТУЮТЬ?

Шановний Пане Редакторе!

Прочитавши в листопадовому числі сумівського журналу "Крила" каригідний наклеп на "Молоду Україну" й ОДУМ, не можу не зайняти становища до цього роду публіцистичного шарлатанства. Вважаю, що подібні писання не приносять чести СУМ-ові, ані не наближують дня визволення нашої Батьківщини. Мені соромно за редакторів "Крил", які, друкуючи непереверені матеріали, свідомо чи несвідомо компромітують СУМ та завогнюють хронічний вже конфлікт з ОДУМ-ом. Хочу запевнити Вас, що не всі сумівці згодні з лінією відповідального редактора "Крил" щодо ОДУМ-у. І саме тому, щоб редактори "Крил" не забувалися, що живемо не під чоботом диктатури, а в умовах демократії, де всякий наклеп і неправду можна перевірити й спростувати, — дозвольте мені поставити кілька запитань авторів наклепу на "Молоду Україну", що заховався під криптонімом Л. Р.

Пане Рецензенте!

Ви пишете, що в дискусійній статті М. Дального "Одумівські будні" ("Молода Україна" ч. 4) є "ряд драстичних випадів проти СУМ-у". Скажіть, будь ласка, де, в якому реченні згаданої статті, ви побачили ці "драстичні випадів"? Уважно читаючи статтю М. Дального, жодних драстичних випадів проти СУМ-у я в ній не завважив. Навпаки, я завважив, що М. Дальний в своїй статті досить одверто осуджує ці драстичні випадів проти СУМ-у, що мали місце в статті С. Дорошенка, яка свого часу була друкована в "Наших Позиціях".

2. Ви ставите під сумнів "фантастичні дані про ОДУМ" (біля 1500 членів у 30-ти філіях) на тій лише основі, що — як ви пишете — "на з'їзді було заступлено лише ...6 філій". Скажіть, який саме з'їзд ви маєте на увазі? Чейже всеодумівського з'їзду, на якому в той чи інший спосіб мусіли б бути репрезентовані всі філії ОДУМ-у, досі не було.

3. Ви твердите, що "всім тим українським юнакам, що в умовах підсоветського животіння старанно уникали комсомолу... всім тим, що з цілої душі ненавиділи комсомол, ризикуючи потрапити в категорію "непевних" — вступ до проводу в ОДУМ-і заборонений. Всім дітям розкуркулених, репресованих, гнаних і переслідуваних під советами, дітям бувших "петлюрівців", дітям священників, дяків і купців, що їм через їхнє "соцпоходження" вступ до комсомолу був заборонений — заборонений

він також до проводу в Об'єднанні Української Демократичної Молоді..."

Прочитавши таке, хочу поставити вам, сентиментальний урапатріоте, декілька запитань. Поперше, — де, в якій постанові керівних органів ОДУМ-у ви вчитали такі провокативні нісенітниця? Навіть в дискусійній статті М. Дального, з якої цитуєте з такими труднощами вами зпрепаровані й пофальшовані уривки фраз, чогось подібного я не знайшов. Подруге, — назвіть мені будь-котру українську молодечу (і не лише молодечу) організацію, в проводі якої було б більше дітей розкуркулених, репресованих, гнаних і переслідуваних під советами, дітей петлюрівців, священників і взагалі українських патріотів родам з Великої України, ніж це є в ОДУМ-і! Назвіть мені таку організацію і я перестану вважати вас хамам.

Потрете, — навіщо, на чие замовлення, поширюєте ви клясову ненависть між українцями, згадуючи, горезвісне "соцпоходження"? Чи хочете вмовити в нас, що не українська нація в цілості, а лише деякі соціальні верстви поневолені російсько-комуністичним імперіалізмом? Чи хочете, щоб забули ми, що деякі сини колишніх купців і священників знайшли шлях не тільки в комсомол, але й на міністерські посади в уряді УРСР, а деякі колишні "активні комсомольці" не тільки працювали на користь свого народу, але й наклали головами на ключевих становищах в УПА? Запевняю вас, що запродавців і мерзавців український народ каратиме не за принципом "соцпоходження" й партійної чи організаційної приналежності, а таки за принципом їх діяльності. І будьте ви тричі сином купця, — це не врятує вас, якщо ви провокатор!

4. І, врешті, скажіть, земляче Л. Р., чи визнаєте ви право на вільну дискусію? Якщо так, то чому ви, на підставі свідомо зпрепарованих цитат з одної дискусійної статті, якою є стаття М. Дального, приписуєте "Молодій Україні" "ліво-соціалістичний рецидив" та ряд інших "протинаціональних злочинів"? Якщо ж ви не визнаєте права на вільну дискусію, то скажіть, чим ви ще — крім вношення розладу в наше громадське життя на еміграції — займаєтеся, перебуваючи по цей бік залізної застави?

3 сумівським привітом — Честь України готов боронити!

Сумівець

ЧИТАЮЧИ КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ...

“КРИЛА”, Журнал Молодих, жовтень 1952. Видання СУМА. Стор. 32+4. Ціна 30 центів.

Насамперед мушу ствердити, що не вірю в можливість об'єктивної оцінки. Маю певні упередження супроти будь-чого, що походить від сучасного СУМ-у. Проте треба признати, що **“Крила”** є найкращим по технічному оформленню журналом української молоді. Друковані на доброякісному блискучому папері, багаті ілюстровані й задовільною мовою редаговані **“Крила”** можуть служити під цим оглядом за приклад, гідний наслідування. Та вже читаючи передову **“Де шукати себе”**, можна назвати найголовнішу хибу журналу. Ця хиба — це його догматичність, непомильність і дидактичність, намагання подавати дискусійні мудрощі згори наниз, для черні. На мою думку, молодь заслуговує більше поваги, ніж пан Н. Ю. Олежко думають.

Стаття інж. В. Трембіцького про **“Наші державні прапори”** написана солідно й інтересно. Жаль лише, що подібні статті не появлялися кілька років тому, підчас сумнозвісної кулачкової дискусії про порядок барв у нашому державному прапорі. Слід вітати також те, що редакція **“Крил”** наважилася друкувати експериментальні твори, як **“Корабель, що відпливає”** Ю. Липи. Тяжко, однак, сказати, чи це стремління до оригінального, чи лише данина авторів, який згинув наприкінці 1944 р. в лавах УПА. З великим інтересом читається стаття проф. В. Січинського про українського гравера Олександра Тарасевича. Серйозна, належно документована, темпераментно й без помітного сходження наниз до читача написана, — це, можливо, найкраща річ у журналі.

На розвагу, гумор, сатиру **“Крила”** віддають 4 сторінки. Вражає справді добрий підбір матеріалів, бо здебільша відділи гумору й розваги бувають скучні. **“Краєчок дійсного буття”** І. Людима та фантастична повість псевдоніма Макса Філіо — це матеріал для дітей старших клас народньої школи. **“Проблеми українського кіна”** Б. Береста затркують цікаве й актуальне питання. Ця справа заслуговує на більшу увагу, і треба сподіватися, що на одній статті не закінчиться. Рецензія І. Колосова на фільм **“Тарас Шевченко”** не варта, на нашу думку, уваги. Авторів треба відпочити від **“Гомону України”**, щоб забути газетні штампки й газетну сентиментальність. В загальному **“Крила”** — вартісний журнал і напевно вартий 30 центів. Рекомендуючи його молоді, радимо уважно читати передові та статті, підписані ініціалами відповідального (?) редактора В. К. В них побачить читач

те зазнайство, **“послушаніє”**, месіанізм і їм подібні прикмети, що так вперто прищеплюються політрукам молоді в СУМ-і.

О. О.

“РОЗБУДОВА ДЕРЖАВИ”. Квартальник Проводу ЗАРЕВА. Стор. 32. Ціна не подана.

Оунівське **“вірую”** можна сприймати або відкидати, але не можна його промовчувати чи легковажити. Це саме треба сказати й про журнал **“Розбудова Держави”**, біля якого згуртована інтелектуальна верхівка молодшого покоління ОУН (солідаристів). Рецензуючи **“Молоду Україну”** ч. 3, **“Розбудова Держави”** пером друга М. П. пише, між іншим, таке: **“шукання, що їх започаткувало повоєнне покоління націоналістичної молоді, знаходить собі відгомін у всіх здорових елементах української молоді... Нашим бажанням є, щоб той процес розростався в якнайширших кругах української молоді, в тому числі й демократичної.”**

В щирість цього бажання можна повірити, коли взяти до уваги факт, що започатковані повоєнним поколінням націоналістичної молоді шукання були в зародку здушені проводами обох ОУН. Хто не вірить цьому, хай читає **“Розбудову Держави”** за 1952 рік. Найменшого натяку на глибоку духову кризу й наявність **неофіційних** світоглядних та програмових шукань серед верхівки оунівської молоді в журналі нема. Виявилось, що на заході ще раз без змін. Людину оунівського руху можуть розжирати внутрішні протиріччя, вона може нишком протестувати проти вузьких рамок накинutoї їй системи, вона сміє навіть з найближчим другом, при склянці пива, говорити про конечні зміни в настанові організації, але прилюдно, в пресі, на трибуні, на **“вишколі”** — ця людина мусить вдавати максимальний оптимізм і повторювати всіма ладами давно засвоєні формулки, в які сама не вірить. Не треба й казати, що ця подвійна мораль членів ОУН скріплює організацію, але знищує характери.

Для прикладу взяти хоч би статтю ред. Марка Антоновича про **“Українську національну революцію в нашій поезії”**. Стаття цінна тим, що подає довші уривки з ранніх поезій П. Тичини, М. Рильського, В. Чумака та інших підсоветських українських поетів, ранньої творчості яких сучасне молоде покоління вже не знає. Проте з висновками автора ми рішуче не згодні. На підставі спеціально вибраних віршів М. Антонович старається доказати, що, мовляв, у часи революції 1918 р. українські народні маси були національно свідомі і політично вироблені, а несвідомим і невиробленим був лише наш тодішній провід. Яка тенденційна нісенітниця! Автор забуває, що революційну поезію

твори́ли, здебільша, не народні маси, а якраз зненавиджений ним провід. Зрештою, китайці, наприклад, мають найреволюційнішу поезію, що аж ніяк не свідчить про політичну виробленість китайських народніх мас. Багато залежить від того, який відсоток народніх мас цю поезію читає і нею живе. Про це, звичайно, М. Антонович мовчить.

М. Мухин в статті "А. Кримський і М. Драгоманов" робить традиційну вже вилазку проти корифея українського політичного відродження М. Драгоманова. Звичайно, було б нерозумно безкритично сприймати всі писання М. Драгоманова, зокрема писання з часів його молодости. Багато дечого з своїх писань скорегував пізніше сам Драгоманов, а ще більше його молодші послідовники. Про це чудово знає М. Мухин і редакція "Розбудови Держави", тому не зайвим було б нагадати тут фразу Драгоманова: "До чистої справи треба чистих рук!" Перед тим, як говорити про "шукання", треба навчитися оцінювати певні явища з історичної перспективи. Це саме можна сказати і про пашківль псевдоніма Р-т на В. Винниченка. Можна не любити цього видатного українського письменника, можна не читати його творів, можна захоплюватись ними крадькома, не дозволяючи цього іншим (так звичайно роблять різні спеці від мораліні), можна й не розуміти деяких творів Винниченка, бо не всі вони призначені для півінтелігентів. Але обурюватись на те, що Винниченко в рр. 1912-17 був "одним з найбільш читаних на Московщині авторів і на всеросійських драматичних конкурсах одержував перше місце", — це щось нечуване, це підношення темноти до степеня національної цінности. Найбільш повчаючою в журналі є, мабуть, стаття Всеволода С. Мардака п. н. "Деякі думки до техніки побудови держави". Автор, мабуть, помилився. Статтю слід було б назвати "Деякі думки до техніки нищення держави". В статті свідомо переплутано визвольну війну чи повстання поневоленої нації з державним переворотом чи революцією всередині державної нації. Він пише: "Революційна організація сама собі здобуває перевагу на всіх відтинках своєї діяльності, вона не допускає до того, щоб побіч неї існувала яканебудь інша організована сила... Вона мусить загнати на всі сторони свій монополізм і може толерувати побіч себе лише організації чи угруповання, які їй не перешкоджають, або які їй підчинені". Чи ж можна після цього нарікати на бандерівців, що добре засвоїли науку своїх колишніх учителів з матірної ОУН?

Та й взагалі більшість матеріалів у "Розбудові Держави" можна схарактеризувати словами цього ж В. С. Марда-

ка: "багато легше притягнути масу малим числом простих і брутальних формулок, як позитивною й до подробиць розробленою програмою".

Щоправда, поскільки "Розбудова Держави" призначена не для мас, а для верхівки, деякі автори намагаються ставити й позитивну, детальну програмову проблематику ОУН. Але у висліді дістаємо все одно мале число брутальних, хоч і не дуже простих, формулок. Для прикладу зачитуємо одного з ідеологів цього середовища — Аркадія Жуковського. В статті "До проблеми націоналістичної державної системи" він пише: "Нація та держава виступають як одиниця й найвища в її (?) ідейній і реальній вартості мета, що означається поняттям державної нації. Тому держава... має свій власний, незалежний (?) зміст і характер, що впливає із зверхности її мети та загальности її значіння". І далі: "Перші дві риси потягають за собою в ділянці визначення обов'язків між правителями — співпрацю державних влад. Співпраця цих влад характеризується такими ідеями: 1) в основі вона визнає різницю завдань держави, які доручені певним чітким органам, 2) але ці органи не є строго спеціалізовані у своїх обов'язках — існують площини спільної дії, 3) далше, щоб бути строго ізольовані одні від других, органи держави посідають середники взаємної співпраці..." Далі не цитуємо, щоб не нудити читачів. Прихильники "Розбудови Держави" називають повищу нерозбериху "академічним стилем". Ми назвемо її вассіянською діалектикою, якої не розуміють навіть ті, хто її творить. Далєбі у недоучки Сталіна легший стиль.

А проте журнал типу "Розбудова Держави" — потрібний. Більше відваги, щирости, актуальної політичної проблематики і взагалі життя, а менше абстрактної, обезкоріненої, неосхолястичної водички, і ми бажатимемо "Розбудові Держави" успіхів. М. Г.

КНИЖКИ З ССРСР В КАНАДІ

В деяких книжкових магазинах, серед книжок здебільша пропагандивного змісту, можна знайти післявоєнні видання творів про наполеонівську епоху, як, наприклад: "Війна і мир", "Суворов", "Кутузов", "Багратіон" і т. д. *)

Цікаво, що в цих творах тепло малюється "буржуїв"-офіцерів, генералів та навіть самого царя і царицю. Їх висвітлено як великих патріотів землі руської, добрих організаторів громадського і військового життя. Вділяється багато уваги й солдатам, які любили свого царя, слухалися офіцерів і з "охотою" вмирали за "родіну". Відношення між офіцерами і солдатами добре, товариське, трапляються навіть випадки,

що офіцери дружать з солдатами. ("Баграціон").

Багато пишеться в цих книжках про партизанську війну тих часів.

Вищезгадані книжки вийшли в світ після II-ої світової війни, хоч тематика цих книг була розроблена різними письменниками ще до революції. Очевидно письменники дістали замовлення перелицювати все це на советський лад і тим самим психологічно підготувати советського громадянина до слідуєчої "отечественної" війни.

При читанні цих книжок впадає в очі факт, що сучасна московська імперія схвалює політику своїх попередників, пов'язує "славне" минуле з сучасним. Ні одним словом не згадується про царя як гнобителя народу та покровителя буржуїв - визискувачів. Не згадується про велику різницю між солдатом і офіцером тих часів, коли в прилюдних місцях було вивішено вивіски: "Солдатам і собакам вхід заборонено". А про все це писалось з часів революції аж до II-ої світової війни.

З цього видно, як з часом міняється тактика Москви, як сьогодні доводиться хвалити те, що вчора ганилось та будувати те, що колись валилось.

М. Zubovich

*) "Суворов" — К. Осіпов, вид. 1949 р. "Баграціон" — С. Голубов, вид. 1949 р.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"

Х. Романюк	\$0.50
П. Дець	0.50
М. Сагайдаківський	0.50
Х. Танько	0.50
В. Нечай	1.00
С. Григорій	1.00
В. Пономаренко	1.00
В. Топчий	1.00
І. Даниленко	1.00
Г. Мазурик	1.00
Б. О.	1.00
Ф. Даценко	1.00
О. Бордин	1.00
І. Тусюк	1.00
А. Г.	1.00
П. Глушаниця	1.00
Г. Лушна	1.00
Б. Світайло	1.00
Н. Лисицька	1.00
Г. Литвин	2.00
Д. Ткачук	2.00
Д. Пизик	2.00
І. Балкан	2.00
А. Горгота	2.00
М. Голинська	2.00
О. Підгайний	2.50
Л. Ліщина	2.50

В. Кісіль	3.00
С. Дем'яненко	5.00
С. Кривоус	5.00
О. Сандул	5.00
В. Дем'яненко	5.00
І. Дубильо	5.00

В день хрещення Наталії Сандул, донечки Олега і Валентини Сандул, присутні на хрестинній гостині склали \$20.00.

Всім жертводавцям сердечну подяку висловлює Редакція й Адміністрація.

Під такою назвою вийшла з друку збірка фейлетонів українського гумориста СВИРИДА ЛОМАЧКИ.

Темою книжки є враження прибулого до Канади українського скитальця з Полтавщини, що пройшовши крізь дантівське пекло советської та німецько-нацистської дійсності, не втратив відчуття незмінного українського гумору та життєвого оптимізму.

Книжка читається легко, з приємністю, як правдива повість про наші надзвичайні, трагічно-комічні будні. Замовлення скеровувати на адресу:

W. Usatiuk, 1059 Shaw St.,
Toronto, Ont., Canada

Ціна книжки — 75 центів.

ДО ПРЕДСТАВНИКІВ, КОЛЬПОРТЕРІВ І ПЕРЕДПЛАТНИКІВ “МОЛОДОЇ УКРАЇНИ”

Повідомляємо, що з цим числом припиняємо висилку журналу для тих наших кольпортерів, які досі не розрахувалися за вислані їм примірники, ані не відповіли на листи адміністрації.

Представників і кольпортерів, що впродовж минулого року одержували “Молоду Україну” з Канади й до першого січня ц. р. ще повністю не розрахувалися з видавництвом, просимо переслати грошеві перекази за всі продані журнали, а непродані звернути назад до адміністрації. Разом з розрахунком просимо в'яснити в листі, скільки журналів продано, скільки звертається до адміністрації й скільки висилати для кольпортажу в майбутньому.

Окремих передплатників просимо перевірити до якого числа заплачено в них передплата на журнал. (Число, до якого заплачена передплата, вписане олівцем на наліпці біля адреси кожного передплатника). Тих передплатників, чия передплата закінчилась, просимо віднови-

ти передплату, або, якщо не мають грошей, повідомити нас, чи бажають надалі діставати “Молоду Україну”. Передплатникам, які не відновлять передплати ані не повідомлять нас, що бажають далі діставати журнал, — висилка журналу з черговим числом буде стримана.

Несвоєчасні розрахунки з видавництвом утруднюють видавничу діяльність та спричиняють спізнення в випуску журналу. Тому просимо всіх наших представників, кольпортерів і передплатників бути по можливості точними в розрахунках і тим самим допомогти нам розбудувати єдиний журнал української демократичної молоді.

Усі розрахунки й листи для канадійського видання “Молодої України” з усіх країн, включно з США, просимо слати на адресу:

Moloda Ukraina
191 Lippincott St., Toronto, Ont.,
Canada

З М І С Т :

Зі Звернення Президента А. Лівницького	1
Фавст — Григорій Косинка	2
Пісня — Т. Осьмачка	5
Бабуся (з ранніх поезій) — В. Сосюра	9
Апокриф — Максим Богдановіч	9
Чи зламають нас емігрантські будні? — М. Дальний	11
Демократія — Майбутність України — І. Василевич	16
Кілька думок для молоді — Матвій Стахів	19
Синіє сяйво — Ю. Буряківець	20
“Я маю плян...” — Олег Підгайний	21
Засланський шлях — І. К.	23
Наша вдача (порядком дискусії) — Б. Осипович	25
Відповідь “Дорогого Стейнбека” — подав Свирид Ломачка	28
Різними шляхами — П. Невідомий	28
З новий роком	29
Скандал з німецьким “підпіллям” — Б. Б.	30
Др. С. Витвицький в Торонто	31
Мистецька хроніка	32
З усього світу	34
Лист до редакції: Хіба так дискутують?	37
Читаючи книжки і журнали	38

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ

ТВЕРДИНЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ В АМЕРИЦІ

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ — це народня-братська запомогово-асекураційна установа, побудована на щиро демократичних основах, з різними родами забезпечень.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ за 42 роки свого існування виплатив по смертних забезпечень спадкоємцям (жінкам, чоловікам, дітям, іншим своякам) та допоміг бідним понад 3,000,000 дол.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ вклав на різні народні цілі в старому краю, США і Канаді понад 200,000 дол.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ має тепер 20,000 членів та 5,000,000 доларів майна.

ЗАБЕЗПЕЧУЙТЕ СЕБЕ Й СВОЮ РОДИНУ В УКРАЇНСЬКОМУ РОБІТНИЧОМУ СОЮЗІ!

ВАША ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО СОЮЗУ —
НАДІЯ НА ВАШЕ КРАЩЕ МАЙБУТНЄ!

ВАШІ ВКЛАДКИ ЦЕ НАЙПЕВНІША ОЩАДНІСТЬ, ЩО ПРИНОСИТЬ ВАМ
ЩОРІЧНУ ВИСОКУ ДИВІДЕНДУ!

ПОМАГАЙМО СОБІ ГУРТОМ!

За інформаціями пишiть:

UKRAINIAN WORKINGMEN'S ASSOCIATION

524 Olive St.

Scranton, Pa., U.S.A.

Або (в Канаді):

H. MAZURYK

516 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada